

១. សេចក្តីផ្តើម

តាមទស្សនៈពុទ្ធសាសនា អាពាហ៍ពិពាហ៍មិនមែនឧត្តម ទាំងមិនមែនថាមិនឧត្តមដែរ ។ ពុទ្ធសាសនាមិនបានចាត់ទុក អាពាហ៍ពិពាហ៍ថាជាកាតព្វកិច្ចរបស់សាសនា ទាំងមិនថាជាការប្រសិទ្ធិ ដែលរៀបចំឡើងក្នុងស្ថានសួគ៌ក៏ទេដែរ ។ មនុស្សដែលមើលឃើញតែអាក្រក់បាននិយាយយ៉ាងដូច្នោះ ឯមនុស្សមួយចំនួនមានជំនឿថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺស្ថិតនៅក្នុងស្ថានសួគ៌ ហើយមានអ្នកខ្លះទៀតនិយាយថា វាត្រូវបានកត់ត្រាទុកនៅក្នុងស្ថាននរកផងដែរ ។ ជាមូលដ្ឋាន! អាពាហ៍ពិពាហ៍ជាកាតព្វកិច្ចបុគ្គលផ្ទាល់ខ្លួននិងសង្គម វាមិនមែនជាការដាក់កំហិតនោះទេ ។ បុរសស្រ្តីត្រូវតែមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការរៀបការ ឬក៏នៅលិវបាន ។ រឿងនេះមិនបានមានន័យថាពុទ្ធសាសនាប្រឆាំងនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ គ្មាននរណាម្នាក់ក្នុងលោកនេះអាចនិយាយថាអាពាហ៍ពិពាហ៍អាក្រក់ ហើយក៏គ្មានសាសនាណាមួយប្រឆាំងនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍នេះដែរ ។

ជាក់ស្តែង សព្វសត្វទាំងអស់កើតមកជាផលនៃជីវិតភេទសម្ព័ន្ធ ។ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ស្ថាប័នអាពាហ៍ពិពាហ៍បានកើតឡើងដើម្បីឱ្យសង្គមធានាបាននូវការបន្តពូជពង្សមនុស្សជាតិឱ្យស្ថិតស្ថេរ ហើយធានាចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើក្មេងៗ ។ ការណ៍នេះស្ថិតនៅលើការ

ជំងឺកថាកុមារទាំងឡាយកើតឡើងតាមរយៈសេចក្តីសប្បាយ គឺការមាន
ទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទ ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវចំពោះដៃគូពាក់ព័ន្ធ ដោយហោច
ទៅរហូតដល់ពួកគេមានការធំឆាត់ ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍ធានាថាការទទួល
ខុសត្រូវនេះគឺត្រូវតែលើកកំពស់និងអនុវត្ត ។

សង្គមមួយលូតលាស់ទៅបាន តាមរយៈបណ្តាញនៃទំនាក់ទំនង
ដែលស្ថិតរមូត គឺចេះយោគយល់គ្នា និងពីងពាក់គ្នាទៅវិញទៅមក ។
រាល់ទំនាក់ទំនងទាំងអស់ គឺជាការប្រព្រឹត្តចេញពីដួងចិត្តសុទ្ធសាធ ដើម្បី
ឧបត្ថម្ភគាំទ្រ និងការពារអ្នកដទៃ ក្នុងក្រុមមួយឬក្នុងសហគមន៍មួយ ។
អាពាហ៍ពិពាហ៍ដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការពង្រឹងនូវបណ្តាញទំនាក់ទំនង នៃ
ការផ្តល់ការឧបត្ថម្ភគាំទ្រ និងការការពារនោះ ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលល្អ
ធំឆាត់និងចម្រើនឡើងជាលំដាប់ គឺកើតចេញពីការយោគយល់គ្នា មិន
មែនជាការបង្ខិតបង្ខំនោះទេ គឺកើតចេញពីភក្តីភាពពិតៗ មិនត្រឹមតែ
លាយឡំទៅដោយភាពត្រេកត្រអាលប៉ុណ្ណោះទេ ។ ស្ថាប័នអាពាហ៍ពិពាហ៍
បានផ្តល់នូវមូលដ្ឋានយ៉ាងល្អប្រណិត សម្រាប់ការរីកចម្រើនវប្បធម៌នៃ
ការសេពគប់របស់បុគ្គលពីរនាក់ ដែលពោរពេញដោយភាពរីករាយ ដើម្បី
បណ្តុះឱ្យមានឡើង ឬដើម្បីកំចាត់បង់នូវភាពឯកោ បំពេញនូវភាពខ្វះខាត
និងសេចក្តីភ័យខ្លាច ។ នៅក្នុងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដៃគូនីមួយៗបង្កើតនូវ
មុខនាទីឱ្យបរិបូណ៌ ផ្តល់កម្លាំងចិត្ត និងភាពក្លាហានដល់គ្នានឹងគ្នា សម្តែង

នូវការគាំទ្រ និងកោតសរសើរ ទទួលស្គាល់នូវជំនាញម្នាក់ទៀតក្នុងការ
ថែរក្សានិងផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារ។ មិនត្រូវមានគំនិតថា បុរសខ្ពង់ខ្ពស់ជាងស្ត្រី
ឬស្ត្រីខ្ពង់ខ្ពស់ជាងបុរសឡើយ។ ម្នាក់ៗត្រូវបំពេញចំណុចខ្លះខាតឱ្យគ្នាទៅ
វិញទៅមក។ អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាដៃគូដ៏ស្នើមុខស្នើមាត់ ភាពទន់ភ្លន់
ប្រកបដោយចិត្តសប្បុរស ភាពស្ងប់ស្ងាត់ និងការបូជា (លះបង់) ។

ក្នុងពុទ្ធសាសនា បុគ្គលអាចស្វែងរកឱវាទដ៏ចាំបាច់ទាំងអស់ ដែល
អាចជួយអ្នកនោះ នាំទៅរកសុភមង្គលជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន។ បុគ្គលពុំ
គប្បីព្រងើយកន្តើយចំពោះឱវាទ ដែលទូន្មានដោយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធឡើយ
ប្រសិនបើគាត់ពិតជាចង់ដឹកនាំជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឱ្យប្រកបដោយសុភ-
មង្គលមែននោះ។ នៅក្នុងព្រះសូត្រទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គព្រះសម្មា-
សម្ពុទ្ធបានត្រាស់សម្តែងនូវឱវាទផ្សេងៗ ចំពោះគូស្វាមីភរិយានិងចំពោះ
បុគ្គលដែលកំពុងគិតអំពីអាពាហ៍ពិពាហ៍។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា:

ប្រសិនបុរសនិងនារី   ស្មោះស្ម័គ្រទាំងពីរចង់រៀបការ
ត្រូវមើលថវិតនិងថវិយា   ពិនិត្យចិត្តឱ្យស្របគ្នា
ត្រូវចេះយោគយល់ផ្តល់គំនិត   ចេះជួយចេះគិតមិនរុញរា
ពេលជួបឧបសគ្គរួមសាមគ្គី   នោះទើបចាត់ជាមានសំណាង។

២. លក្ខណៈនៃសេចក្តីស្នេហា និងភាពសម្បូរយីករាយ

សេចក្តីស្នេហា

មានប្រភេទនៃសេចក្តីស្នេហាផ្សេងៗគ្នា ហើយសេចក្តីស្នេហាទាំងនេះបញ្ជាក់ផ្សេងៗ ដូចជាសេចក្តីស្នេហារបស់មាតា សេចក្តីស្នេហារបស់បងប្អូនប្រុស សេចក្តីស្នេហាប្រកបទៅដោយភាពត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្នេហាផ្នែកអារម្មណ៍ សេចក្តីស្នេហាប្រកបដោយកាមគុណ សេចក្តីស្នេហាប្រកបដោយភាពអាត្មានិយម សេចក្តីស្នេហាមិនប្រកបដោយភាពអាត្មានិយម និងសេចក្តីស្នេហាជាសាកល (មេត្តា) ។

ប្រសិនបើមនុស្សបង្កើតតែសេចក្តីស្នេហាផ្នែករូបរាងកាយ ឬក៏សេចក្តីស្នេហាពោរពេញដោយភាពអាត្មានិយមចំពោះគ្នានឹងគ្នានោះ សេចក្តីស្នេហាប្រភេទនេះ នឹងមិនអាចស្ថិតស្ថេរនៅរយៈពេលយូរបានឡើយ ។ នៅក្នុងទំនាក់ទំនងស្នេហាពិត បុគ្គលពុំគប្បីសួរថាតើខ្លួនអាចទទួលបានប៉ុណ្ណា ប៉ុន្តែគួរសួរថាតើខ្លួនអាចផ្តល់ឱ្យបានប៉ុណ្ណាវិញទើបសម ។

កាលដែលសម្រស់ ពណ៌សម្បុរ និងយុវភាពចាប់ផ្តើមបាត់បង់ បន្តិចម្តងៗ ប្តីដែលមានស្នេហាចំពោះតែរូបសម្បត្តិ អាចគិតនឹងរកនូវនារីវ័យក្មេងម្នាក់ទៀត ។ សេចក្តីស្នេហាប្រភេទនេះមានឈ្មោះថាជាសេចក្តី

ស្នេហារបស់សត្វធាតុ ឬសេចក្តីស្នេហាប្រកបដោយកាមរាគៈ ។ ប្រសិនបើ បុរសម្នាក់ ពិតជាបង្កើតនូវសេចក្តីស្នេហា ដែលជាការបញ្ជាក់នូវការយក ចិត្តទុកដាក់របស់មនុស្សចំពោះដៃគូម្នាក់ទៀត បុរសនោះនឹងមិនផ្តោត ការយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះតែសម្រស់ខាងក្រៅ និងភាពទាក់ទាញផ្នែក រាងកាយរបស់ដៃគូខ្លួននោះទេ ។ សម្រស់ និងភាពទាក់ទាញរបស់ដៃគូខ្លួន គប្បីស្ថិតនៅលើដួងចិត្ត ឬបេះដូង មិនមែនស្ថិតនៅលើអ្វីដែលខ្លួនមើល ឃើញនោះទេ ។ ដូចគ្នានេះដែរ ភរិយាដែលដើរតាមពុទ្ធសាស្ត្រ នឹងមិនដែល ព្រងើយកន្តើយចំពោះស្នាមមីរបស់ខ្លួន បើទោះបីជាគាត់ឈានចូលរយៈ ចំណាស់ ក្រទ្រព្យសម្បត្តិ ឬមានជម្ងឺក៏ដោយ ។

“I have a fear that the modern girl loves to be Juliet to have a dozen Romeos. She loves adventure... The modern girl dresses not to protect herself from wind, rain and sun, but to attract attention. She improves upon nature by painting herself and looking extraordinary.” - (Gandhi)

“ខ្ញុំមានការបារម្ភថា នារីសម័យទំនើប ចូលចិត្តធ្វើជាជូលីយ៉ា ដែលមាន រ៉ូមីអូ ដល់ទៅមួយទ្បូ ។ នាងចូលចិត្តផ្សែងព្រេង... ។ នារីសម័យថ្មី ស្លៀកពាក់មិនមែន ដើម្បីការពារខ្លួនពីខ្យល់ ភ្លៀង និងកំដៅថ្ងៃឡើយ ប៉ុន្តែដើម្បីទាក់ទាញនូវការយកចិត្តទុកដាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។ នាងតុបតែង

ធម្មជាតិដោយការផាត់លំអ្នង ដើម្បីមើលទៅហាក់ដូចជាមិនធម្មតា នោះទេ ” ។ (លោកមហាត្មៈគន្ធិ)

ភេទសម្ព័ន្ធ

ជាធម្មជាតិ ភេទសម្ព័ន្ធនោះមិនមែន ” អាក្រក់ ” ទេ ទោះបីជា ចំណង់និងតណ្ហាចង់មានទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទនោះ ជានិច្ចកាលតែងតែរំខាន ដល់សេចក្តីស្ងប់ផ្លូវចិត្ត និងមិននាំមកនូវការរីកចម្រើនផ្នែកសតិបញ្ញាក់ ដោយ ។

នៅក្នុងស្ថានការណ៍ដ៏សមរម្យ ភេទសម្ព័ន្ធគឺជាការឡើងដល់ ចំណុចខ្ពស់បំផុតនៃផ្នែករាងកាយ ចំពោះការបំពេញនូវទំនាក់ទំនងអារម្មណ៍ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដែលដៃគូទាំងពីរផ្តល់ឱ្យនិងចាប់យកស្មើគ្នា ។

ការពិពណ៌នាអំពីរូបភាពនៃសេចក្តីស្នេហាដោយក្រុមឈ្មួញ តាម រយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនៅក្នុងអ្វីដែលយើងហៅថា **វប្បធម៌លោកខាងលិច** មិនមែនជាសេចក្តីស្នេហាពិតឡើយ ។ កាលណាសត្វតិរច្ឆានចង់មានភេទសម្ព័ន្ធ វាបង្ហាញនូវក្តីស្រឡាញ់របស់វា ប៉ុន្តែក្រោយពីបានឆ្លងកាត់ការ រួមសង្វាសហើយ វាក៏ភ្លេចនូវក្តីស្នេហានោះភ្លាម ពីព្រោះក្នុងសត្វតិរច្ឆាន នោះ ការរួមសង្វាសគឺជាការជំរុញតាមសភាវគតិចាំបាច់សម្រាប់

ជាតិកម្មប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែមនុស្សជាតិវិញ មានអ្វីៗជាច្រើនក្នុងការផ្តល់នូវ វិភាគទានក្នុងទម្ងន់សេចក្តីស្នេហានេះ ។ កាតព្វកិច្ចនិងការទទួលខុស ត្រូវគឺជាគ្រឿងផ្សំយ៉ាងសំខាន់ សម្រាប់ការរក្សានូវឯកភាព ភាពសុខ ដុមរមនា និងការយោគយល់គ្នាក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្សជាតិ ។

ភេទសម្ព័ន្ធ មិនមែនជាគ្រឿងផ្សំយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់សេចក្តីសុខ ក្នុងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ ។ បុគ្គលដែលបានក្លាយជាទាសៈក្នុងការ រួមភេទអាចនឹងបំផ្លាញនូវសេចក្តីស្នេហា និងមនុស្សធម៌ក្នុងជីវិតអាពាហ៍- ពិពាហ៍ ។ ក្រៅពីនេះ ស្ត្រីត្រូវឈប់គិតថារូបនាងជាកម្មវត្ថុនៃកាមរាគៈ របស់បុរសទៀត ។ ការបង្ហាញគឺស្ថិតនៅក្នុងដៃរបស់នារីច្រើនជាងក្នុងដៃ បុរស ។ ជាធម្មតានាងត្រូវតែកាត់បន្ថយការសំអិតសំអាងខ្លួន ដើម្បីធ្វើ ឱ្យបុរសរីករាយ សូម្បីតែបុរសនោះគឺជាប្តីរបស់នាងក៏ដោយ ។ ប្រសិនបើ នាងចង់បានជាដៃគូស្នេហាជាមួយបុរស នាងគប្បីស្លៀកពាក់ដែលអាច ឱ្យតម្លៃរបស់នាងត្រូវបានប្រសើរឡើង ហើយនាងមិនក្លាយជានិមិត្តរូប ផ្លូវភេទឡើយ ។ " អាពាហ៍ពិពាហ៍សម្រាប់បំពេញនូវភាពស្រេកឃ្លាននៃ កាមគុណនោះ មិនមែនជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ពិតប្រាកដឡើយ វាគឺជាភាគ តណ្ហាប៉ុណ្ណោះ " ។ (មហាត្ថៈគន្ធិ)

តាមពិតទៅ សេចក្តីស្នេហាអាចជាផលិតផលនៃភេទសម្ព័ន្ធ ប៉ុន្តែ ភេទសម្ព័ន្ធក៏អាចជាផលនៃសេចក្តីស្នេហាដែរគឺ៖ ការមានភេទសម្ព័ន្ធគឺ ជាការបញ្ជាក់នូវសេចក្តីស្នេហា ។ នៅក្នុងឧត្តមគតិនៃសុភមង្គលជីវិត អាពាហ៍ពិពាហ៍ ទាំងសេចក្តីស្នេហានិងការរួមភេទមិនអាចកាត់ផ្តាច់ចេញ ពីគ្នាបានឡើយ ។

ការពន្យល់របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

យើងអាចសិក្សាបាននូវព្រះពុទ្ធឱវាទ ទាក់ទងនឹងអារម្មណ៍ដែល បុរសស្ត្រីមានចំពោះគ្នានឹងគ្នា ។ ព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់ថាព្រះអង្គមិនដែលបាន ឃើញអារម្មណ៍ណាមួយក្នុងលោកនេះ ដែលទាក់ទាញការយកចិត្តទុក ដាក់របស់បុរសជាងរូបស្ត្រីនោះទេ ។ ហើយទន្ទឹមគ្នានេះដែរចំណាប់អារម្មណ៍ដ៏ចំបងសម្រាប់ស្ត្រីនោះ គឺរូបបុរសនោះដែរ ។ វាមានន័យថាតាម ធម្មជាតិស្ត្រីនិងបុរសបានផ្តល់នូវសេចក្តីសុខជាលោកីយ៍ ឱ្យគ្នាទៅវិញទៅ មកដោយពិត ។ ពួកគេពុំអាចទទួលបាននូវសេចក្តីសុខប្រភេទនេះមកពី វត្ថុណាមួយផ្សេងទៀតបានឡើយ ។ កាលណាយើងពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់ យើងសម្គាល់ថាបណ្តាវត្ថុទាំងឡាយដែលផ្តល់នូវសេចក្តីសុខនោះ គឺគ្មាន អារម្មណ៍ដទៃណា អាចធ្វើឱ្យបញ្ជូនវិញ្ញាណវិករាយក្នុងពេលតែមួយក្រៅ ពីរូបបុរសស្ត្រីនោះឡើយ ។

ជនជាតិក្រិកសម័យបុរាណបានដឹងពីបញ្ហានេះ ពួកគេបាននិយាយ ថារូបបុរសនិងស្ត្រីគឺតែមួយពិកំណើត ។ ពួកគេត្រូវបានបំបែក ហើយផ្នែក ទាំងពីរដែលត្រូវបានបំបែកនោះ នៅតែស្វែងរកគ្នាជាប្រចាំ ដើម្បីរួបរួម គ្នាជារូបបុរសស្ត្រីឡើងវិញ ។

ភាពរីករាយ

យុវវ័យចូលចិត្តផ្ទេកផ្តួលទៅតាមភាពត្រេកត្រអាលលោកីយ៍ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងរឿងល្អ និងអាក្រក់ ។ រឿងល្អដូចជាការរីករាយ នឹងបទភ្លេង ការតែងកំណាព្យ ការរាំរែក អាហារឆ្ងាញ់ៗ សម្លៀកបំពាក់ និងករណីស្រដៀងគ្នា ដែលមិនធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់រាងកាយ ។ តាមពិត របស់ទាំងនេះ បានត្រឹមតែរារាំងយើង ពីការមើលឱ្យឃើញនូវធម្មជាតិ ដែលកំពុងប្រព្រឹត្ត ទៅនិងភាពមិនប្រាកដប្រជាដែលអតិភាពនេះប៉ុណ្ណោះ ហើយដោយហេតុនោះ គឺពន្យានូវសមត្ថភាពរបស់យើងមិនឱ្យដឹងនូវ ធម្មជាតិពិតនៃអនត្តា ពោលគឺមិនមែនតួខ្លួននោះឯង ។

ឥន្ទ្រីយ៍^១ និងវិញ្ញាណរបស់យុវវ័យបរិសុទ្ធនិងវាងវៃណាស់ ពួកគេ មានចំណងយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងការបំពេញនូវវិញ្ញាណទាំងប្រាំ ។ ស្ទើរតែរាល់ថ្ងៃ

---

១. ឥន្ទ្រីយ៍សព្វនេះ លោកសំដៅយកសភាវៈជាធំ បានដល់ភ្នែក ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ និងចិត្ត ។

ពួកគេមានគំរោង និងគិតរកផ្លូវនិងមធ្យោបាយដើម្បីបានពិសោធនូវភាព
 ត្រេកត្រអាលខ្លះៗ ។ ដោយធម្មជាតិនៃអត្តិភាពសុទ្ធសាធ បុគ្គលនឹងមិន
 ដែលបំពេញនូវចំណង់ពេញទាំងស្រុង ជាមួយនឹងភាពត្រេកត្រអាលចំពោះ
 អ្វីៗដែលបុគ្គលបានឆ្លងកាត់នោះឡើយ ហើយជាលទ្ធផល តណ្ហានោះរឹត
 តែបង្កើតឱ្យមានភាពរសាប់រសល់ និងការព្រួយបារម្ភត្រឡប់មកវិញថែម
 ទៀតតែប៉ុណ្ណោះ ។

កាលដែលបុគ្គលឈប់ប្រាថ្នា ចំពោះភាពត្រេកត្រអាលផ្នែកកាម
 គុណ ហើយមិនស្វែងរកភាពស្រណុកសុខស្រួលផ្នែករាងកាយជាមួយអ្នក
 ដទៃនោះ តម្រូវការសម្រាប់អាពាហ៍ពិពាហ៍ក៏មិនកើតឡើងឡើយ ។
 សេចក្តីទុក្ខ និងភាពរីករាយលោកីយ៍ ទាំងពីរគឺជាលទ្ធផលរបស់ភាគតណ្ហា
 ឧបាទាន និងអារម្មណ៍ ។ ប្រសិនបើយើងព្យាយាមគ្រប់គ្រង និងសង្កត់នូវ
 អារម្មណ៍របស់យើង ដោយរក្សានូវមធ្យោបាយមិនប្រាកដនិយម យើង
 បង្កើតនូវភាពរំខានក្នុងចិត្ត និងក្នុងផ្នែករាងកាយរបស់យើងផងដែរ ។
 ដូច្នេះហើយយើងត្រូវដឹងពីរបៀបដោះស្រាយ និងគ្រប់គ្រងនូវរាគៈរបស់
 មនុស្ស ។ បើគ្មានការភាន់ច្រឡំ និងការប្រើប្រាស់រាគៈនេះខុសទេ យើង
 គង់អាចអប់រំសង្កត់ចំណង់របស់យើងបានតាមរយៈបញ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវ ។

៣_ភាពពិតនៃជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍

លោក ចនហ៍ ជេ រ៉ូបិនសុន ក្នុងសៀវភៅរបស់លោកមានចំណងជើងថា “Of Suchness” “នៃការពិត” បានផ្តល់ដំបូន្មានស្តីអំពីសេចក្តីស្នេហា ភេទសម្ព័ន្ធ និងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ថា “ចូរប្រុងប្រយ័ត្ននិងចែកឱ្យដាច់ពីគ្នា វាជាការងាយស្រួលណាស់ ក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាជាងមិនរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ប្រសិនបើអ្នកមានកូនៗត្រឹមត្រូវ វាក៏ជាស្ថានសួគ៌ ហើយប្រសិនបើមិនដូច្នោះទេ អ្នកនឹងរស់នៅក្នុងស្ថាននរក ២៤ម៉ោងជារៀងរាល់ថ្ងៃ ដែលតោងជាប់នឹងអ្នកជានិច្ច វាក៏អាចជារឿងរ៉ាវដ៏ល្ងង់ជូរចត់បំផុតមួយក្នុងជីវិត ។ ជីវិតនោះវាពិតជាចម្លែកណាស់ហើយ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ កាលដែលបុគ្គលរកឃើញកូនៗសមរម្យនោះ បុគ្គលដឹងវាយ៉ាងច្បាស់ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ។ វាមិនមែនគ្រាន់តែជាការរំលឹកបំភ្លឺមួយខណៈៗនោះទេ ប៉ុន្តែការជំរុញនៃភេទដ៏មានឥទ្ធិពលបានរុញច្រានយុវវ័យឱ្យដាំដួងក្បាលចូលទៅក្នុងសកម្មភាពងងឹតងងល់ ហើយបុគ្គលមិនអាចទុកចិត្តចំពោះអារម្មណ៍របស់ខ្លួនខ្លាំងពេកនោះទេ ។ ជាពិសេសនោះ ជាការពិតណាស់ ប្រសិនបើបុគ្គលផឹកហើយរំលងឡប់សតិមែនទែននោះ សូម្បីតែស្រីចើកដ៏អាក្រក់បំផុតក្នុងបារងងឹត អាចមើលទៅដូចជាព្រះនាងកាមទេព ហើយសម្រស់របស់នាងក៏ក្លាយជារបស់ដែលមិនអាចនឹងអត់ទ្រាំបាន ។ សេចក្តីស្នេហាគឺជាអ្វីៗដែលលើសពីការមាន

ទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទទៅទៀត ទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទនេះគឺជាគ្រឹះនៃជីវិតសាស្ត្រ រវាងបុរសស្ត្រីប៉ុណ្ណោះ ។ សេចក្តីស្នេហានិងភេទសម្ព័ន្ធត្រូវត្រួតត្រាពូជលក្ខណ៍ និងលាយឡំគ្នាទៅវិញទៅមក ។

បញ្ហាទាំងឡាយ

ស្ទើរតែរៀងរាល់ថ្ងៃ យើងតែងស្តាប់ឮមនុស្សម្នាតូចតួរអំពី អាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ខ្លួន យើងពិតជាកម្របានឮរឿងរ៉ាវអំពីសុភមង្គល អាពាហ៍ពិពាហ៍ណាស់ ។ ពួកយុវវ័យទាំងឡាយអានសៀវភៅប្រលោម- លោកនិងមើលកុនបែបមនោសញ្ចេតនា ហើយសន្និដ្ឋានថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាថ្នាលនៃផ្កាកូលាបដ៏ស្រស់ឆើត ។ ជាអកុសលអាពាហ៍ពិពាហ៍មិនមែន ផ្អែមដូចដែលយើងគិតនោះទេ ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍និងបញ្ហាជាច្រើនមាន ទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយមនុស្សទាំងឡាយត្រូវចងចាំថា កាល ណាពួកគេរៀបការហើយ ពួកគេនឹងត្រូវប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាទាំងឡាយ នោះ ព្រមទាំងការទទួលខុសត្រូវ ដែលពួកគេមិនធ្លាប់បានរំពឹងទុកឬឆ្លង កាត់រហូតមកដល់ពេលនេះ ។

មនុស្សតែងតែគិតថា វាជាកាតព្វកិច្ចត្រូវរៀបការ ហើយ អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាព្រឹត្តិការណ៍ដ៏សំខាន់ក្នុងជីវិតរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែដើម្បីធានា

បាននូវអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលជោគជ័យនោះ គូស្វាមីភរិយាត្រូវតែធ្វើឱ្យជីវិតរបស់ខ្លួនរស់នៅសុខដុមរមនា ដោយការកាត់បន្ថយឱ្យនៅសល់តិចបំផុតនូវអ្វីដែលខុសប្លែកគ្នាដែលមានក្នុងចន្លោះគូស្វាមីភរិយានោះ ។

បញ្ហាគ្រួសារបានញ្ចាំងមនុស្សដែលមើលឃើញតែពីអាក្រក់ ឱ្យនិយាយថា អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលប្រកបដោយសុខស្រាប់នោះ វាអាចកើតមានបានលុះត្រាតែអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះមានរវាងភរិយាខ្វាក់និងស្វាមីថ្លង់ ពីព្រោះថាភរិយាខ្វាក់មិនអាចនឹងមើលឃើញកំហុសរបស់ស្វាមី ហើយស្វាមីថ្លង់នោះមិនអាចស្តាប់ឮពាក្យនិយាយច្រំដែលៗ ពាក្យអ្វីទាំងអស់ភរិយានោះបានដែរ ។

ការថែកវិលែក និងភាពទុកចិត្ត

បញ្ហាដ៏ចម្បងមួយនៃបញ្ហាគ្រួសារ គឺការសង្ស័យ និងការមិនទុកចិត្តគ្នា ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាពរជ័យ ប៉ុន្តែមនុស្សជាច្រើនធ្វើឱ្យវាក្លាយជាបណ្តាសារ ដោយសារខ្វះការយល់ដឹង ។ ទាំងស្វាមីនិងភរិយាគួរតប្បីបង្ហាញនូវភាពទុកចិត្តដោយគ្មានមន្ទិលចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយចូរព្យាយាមកុំឱ្យមានអាទិកំហែងរវាងគ្នានឹងគ្នាឡើយ ។ អាទិកំហែងបង្កើតនូវការសង្ស័យ ការសង្ស័យនាំទៅរកការប្រថុណ ការប្រថុណបង្កជាក់ហឹង

កំហឹងបណ្តាលឱ្យមានអវិភាព អវិភាពអាចបណ្តាលឱ្យមានការបែកបាក់ គ្នា ការធ្វើអត្តឃាត ឬថែមទាំងធ្វើឃាតកម្មក៏សឹងមាន ។

ប្រសិនបើគូស្វាមីភរិយាមួយអាចចែករំលែកនូវសុខទុក្ខក្នុងជីវិត ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ពួកគេអាចល្អងលោម និងធ្វើឱ្យស្រាកស្រាន្តនូវ សេចក្តីទុក្ខព្រួយរបស់គ្នាទៅវិញទៅមក ។ ដូច្នេះភរិយាឬស្វាមីនោះមិន គប្បីគិតរំពឹងតែភាពត្រេកត្រអាលប៉ុណ្ណោះទេ ។ វានឹងមានសេចក្តីទុក្ខ សោកវេទនាយ៉ាងច្រើនក្រែលែង ដែលពួកគេនឹងត្រូវប្រឈមមុខ ពួកគេ ត្រូវមានកម្លាំងឆន្ទៈ ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវការលំបាក និងការមិនយល់ចិត្ត គ្នា ។ ការជជែកគ្នាទៅវិញទៅមកអំពីបញ្ហាទាំងឡាយ នឹងផ្តល់ឱ្យពួកគេ នូវភាពជឿជាក់ ដើម្បីរស់នៅជាមួយគ្នាប្រកបដោយការយោគយល់គ្នា ខ្ពស់ ។

បុរសស្រ្តីត្រូវការភាពកក់ក្តៅចំពោះគ្នានឹងគ្នា កាលណាប្រឈម មុខនឹងបញ្ហានិងភាពលំបាកលំបិនទាំងឡាយ ។ អារម្មណ៍នៃភាពអសន្តិ- សុខនិងការរំជើបរំជួលនឹងរលាយបាត់អស់ ហើយជីវិតនឹងកាន់តែមានន័យ ឡើង មានសុភមង្គល ហើយមានចំណាប់អារម្មណ៍កាន់តែប្រសើរឡើង ប្រសិនបើមានដៃគូណាម្នាក់មានឆន្ទៈ ដើម្បីចែករំលែកនូវភារៈរបស់ដៃ គូម្នាក់ទៀត ។

ងងឹតងងល់ដោយអារម្មណ៍វិកល

កាលបើបុគ្គលពីរនាក់ស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីស្នេហា ពួកគេមានទំនោរក្នុងការបង្ហាញតែសភាពល្អ និងចរិតលក្ខណៈល្អៗតែប៉ុណ្ណោះចំពោះដៃគូ ដើម្បីបញ្ចាំងនូវចំណាប់អារម្មណ៍ល្អរបស់ពួកគេ ។ សេចក្តីស្នេហាត្រូវបានគេនិយាយថាខ្វាក់ ដូច្នោះហើយមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីស្នេហាមានទំនោរ ក្លាយជារក្ខេតក្បាំងទាំងស្រុង ចំពោះគុណវិបត្តិពិធម្មជាតិរបស់គ្នាទៅវិញទៅមក ។

ជាក់ស្តែងម្នាក់ៗនឹងព្យាយាមដើម្បីធ្វើឱ្យលេចធ្លោនូវគុណសម្បត្តិរបស់ខ្លួនចំពោះម្នាក់ទៀត ហើយធ្វើឱ្យស្តង់ក្នុងសេចក្តីស្នេហា ពួកគេមានទំនោរទទួលគ្នានឹងគ្នានៅត្រឹមតែ " **តម្លៃមុខ** " ប៉ុណ្ណោះ ។ គូស្នេហ៍នីមួយៗនឹងមិនបើកបង្ហាញនូវគុណវិបត្តិរបស់ខ្លួន ឬលក្ខណៈពិតរបស់ខ្លួនឡើយ ព្រោះខ្លាចបាត់បង់ដៃគូម្នាក់ទៀត ។ គុណវិបត្តិផ្ទាល់ខ្លួនឯណានីមួយៗត្រូវបានបោសកប់លុបជាន់ទុកយ៉ាងស្ងាត់ នៅក្រោមកម្រាលព្រំ គឺថាធ្វើយ៉ាងនេះ ដើម្បីកុំឱ្យបាត់បង់នូវឱកាសនៃការយកឈ្នះគ្នាទៅវិញទៅមកនោះ ។ មនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីស្នេហា ក៏មាននិន្នាការធ្វើប្រងើយកន្តើយចំពោះកំហុសឆ្គាំងឆ្គងរបស់ដៃគូ ដោយគិតថាពួកគេនឹងអាចកែតម្រូវវាបាននៅក្រោយពីរៀបការហើយ ឬថាពួកគេអាចនឹងរស់នៅជាមួយនឹង

កំហុសទាំងនេះបាន នោះហើយដែលយើងហៅថា "ស្នេហានឹងមានជ័យជំនះលើអ្វីទាំងអស់" ។

ប៉ុន្តែក្រោយពីរៀបការហើយ អារម្មណ៍មនោសញ្ចេតនាគ្រាដំបូង ក៏សឹករេចរិល សភាពពិតនៃចរិតលក្ខណៈរបស់គ្នានឹងគ្នា នឹងត្រូវលាតត្រដាងឡើង ។ បន្ទាប់មកសេចក្តីខកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងរបស់បុគ្គលទាំងពីរ (ក៏កើតឡើង) ដូចជាមានពាក្យថា ស្បែកមុខដែលបានលាក់បាំងទុកជាយូរមកហើយ អារម្មណ៍ដែលចូលជ្រៅទៅយ៉ាងឆ្ងាយចំពោះគ្នានឹងគ្នានោះត្រូវរលុបបាត់ ដើម្បីសម្តែងនូវលក្ខណៈពិតនៃដៃគូទាំងពីរ បន្ទាប់មកការស្រងាកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងក៏ចាប់ផ្តើមឡើង ។

តម្រូវការផ្នែកសម្ភារៈ

សេចក្តីស្នេហានោះ ពុំមានជីវិតដោយពឹងផ្អែកលើខ្យល់បរិសុទ្ធ ឬ ពន្លឺព្រះអាទិត្យតែម្យ៉ាងនោះទេ ។ ពិភពលោកបច្ចុប្បន្ននេះគឺជាពិភពនៃសម្ភារនិយម ហើយដើម្បីបានបំពេញនូវតម្រូវការផ្នែកសម្ភារៈ ការមានហិរញ្ញវត្ថុ និងថវិកាដ៏សមរម្យគឺជាខ្លឹមសារដ៏សំខាន់ ។ បើគ្មានរបស់ទាំងនេះហើយ គ្មានគ្រួសារណាអាចរស់នៅប្រកបដោយផាសុកភាពឡើយ ។ ស្ថានភាពបែបនេះ ប្រហែលជាបង្ហាញនូវសុភាសិតថា " កាល

ភាពក្រីក្រមកដល់មាត់ទ្វារ សេចក្តីស្នេហាក៏ហោះចេញតាមមាត់បង្ហូរ ” ។
 នេះមិនមែនមានន័យថា មនុស្សគ្រប់គ្នាត្រូវតែជាអ្នកមាន ដើម្បីធ្វើឱ្យ
 ជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ដំណើរការនោះទេ ប៉ុន្តែប្រសិនបើបុគ្គលមានភាពចាំ
 បាច់នៃជីវិតដែលផ្តល់ឱ្យតាមរយៈការងារមានលំនឹង និងគម្រោងការណ៍
 យ៉ាងហ្មត់ចត់ ភាពព្រួយបារម្ភខុសទំនងជាច្រើននោះ ក៏អាចនឹងត្រូវកំចាត់
 បង់ចេញពីជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍បានដែរ ។

ភាពមិនស្រណុកសុខស្រួលនៃភាពក្រីក្រនោះ អាចនឹងច្រៀតរវាង
 បាន ប្រសិនបើមានភាពយោគយល់រវាងគូស្នាមិភរិយាយ៉ាងពេញលេញ ។
 ដៃគូទាំងពីរត្រូវយល់ពីតម្លៃនៃការសន្តោស ទាំងពីរនាក់ត្រូវតែចាត់ទុក
 រាល់បញ្ហាទាំងអស់ថាជា “បញ្ហារបស់យើង” ហើយចែករំលែកនូវវាសនា
 មិនទៀងទាត់ទាំងអស់នេះ ក្នុងស្មារតីពិតប្រាកដមួយនៃជីវិតដៃគូដ៏យូរ
 អង្វែង ។

ឱវាទមុនអាពាហ៍ពិពាហ៍

នៅក្នុងគម្ពីរអង្គត្ថវនិកាយ មានផ្ទុកនូវឱវាទដ៏ប្រកបដោយគុណ
 តម្លៃជាច្រើន ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានត្រាស់សម្តែងដល់យុវនារីរៀបមុន
 អាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ដោយការដឹងថាវាអាចនឹងមានឧបសគ្គជាច្រើនជាមួយ

នឹងញាតិសាច់ថ្លៃ ទើបស្រ្តីទាំងឡាយត្រូវបានដាស់តឿនក្រើនរំលឹកឱ្យ
 ផ្តល់នូវការគោរពចំពោះម្តាយក្មេក ឪពុកក្មេក និងបម្រើពួកគាត់ដោយ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ដូចជាឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនបង្កើត។ ពួកនាងត្រូវបានរំពឹង
 ថានឹងផ្តល់កិត្តិយសនិងការគោរពចំពោះសាច់ញាតិ និងមិត្តភក្តិរបស់ស្វាមី
 ដូច្នេះការបង្កើតនូវបរិយាកាស ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសុខនិងភាព-
 ស្រុះស្រួលគ្នានៅក្នុងផ្ទះថ្មីរបស់ខ្លួន។

ពួកនាងក៏ត្រូវបានផ្តល់ឱវាទឱ្យសិក្សាល្បឿនយល់ និងស្រាវជ្រាវ
 អំពីលក្ខណៈរបស់ស្វាមីខ្លួនឱ្យដឹងពីសកម្មភាព ចរិតលក្ខណៈ និងអធ្យា-
 ស្រ័យដើម្បីឱ្យបានប្រយោជន៍ និងសហការគ្នាគ្រប់ពេលវេលាក្នុងផ្ទះថ្មី
 របស់ខ្លួន។ ពួកនាងគប្បីសុភាពរាបសា មានសន្តានចិត្តល្អ និងមិនខ្វះ
 ខ្មាយប្រាក់ចំណូលរបស់ស្វាមី និងមើលការចំណាយក្នុងផ្ទះទាំងអស់ចាត់
 ចែងឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។ ឱវាទរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គជាង ២៥ សតវត្សរ៍កន្លង
 ទៅហើយ នៅតែត្រឹមត្រូវ និងមានប្រយោជន៍រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

៤. មនុស្សនេះពុទ្ធសាសនា ស្តីអំពីអាពាហ៍ពិពាហ៍

ក្នុងមនុស្សនេះដែលបាននិយាយអំពី " កំណើតនិងសេចក្តីទុក្ខ " មនុស្សមួយចំនួនបានរិះគន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ដោយនិយាយថាពុទ្ធសាសនា ប្រឆាំងនឹងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ពួកគេខុសទាំងស្រុងព្រះពុទ្ធមិនដែល បាននិយាយប្រឆាំងនឹងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ឡើយ ប៉ុន្តែព្រះអង្គទ្រង់បាន ចង្អុលបង្ហាញនូវរាល់បញ្ហាភាពលំបាកលំបិន និងសេចក្តីព្រួយបារម្ភដែល មនុស្សទាំងឡាយអាចនឹងត្រូវប្រឈមមុខ នៅពេលដែលពួកគេចាប់យក នូវការទទួលខុសត្រូវនៃជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ មិនមែនដោយសារគ្រាន់តែ ព្រះអង្គក្រើនរំលឹកអំពីបញ្ហាក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ មានន័យថាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមិនយល់ស្របនឹងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ ។

សកម្មភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍បានបញ្ជាក់ថា បុគ្គលម្នាក់នៅតែ ប្រកាន់ជាប់ចំពោះរូបលោក ហើយដោយសារតន្ត្រីយីរបស់យើងគ្រប ដណ្តប់ទៅដោយគណ្ណា សេចក្តីប្រាថ្នា ឧបាទាន គឺសេចក្តីប្រកាន់មាំ និងអារម្មណ៍របស់មនុស្សជាតិ ប៉ុន្តែវាជាធម្មតាដែលបញ្ហាតែងតែនឹងកើត មានឡើង ។ ការណ៍នេះកើតឡើងនៅពេលដែលយើងត្រូវពិចារណានូវ តម្រូវការរបស់អ្នកដទៃ ហើយផ្តល់ឱ្យនូវអ្វីដែលអ្នកដទៃត្រូវការនោះ ។

ព្រះនាទីសាសនា

ការវិភាគយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះលក្ខណៈនៃខ្លួន (អត្តលក្ខណៈ) មានសារៈសំខាន់ណាស់ ក្នុងការជួយយើងឱ្យយល់អំពីដើមកំណើតនៃ បញ្ហា សេចក្តីព្រួយបារម្ភ សេចក្តីទុក្ខវេទនារបស់យើង និងពីរបៀប យកចិត្តទុកដាក់បញ្ហាទាំងនោះ ។ នៅក្នុងទីនេះឱវាទបែបសាសនាមានសារៈ សំខាន់ណាស់ សម្រាប់រក្សានូវជីវិតប្រកបដោយសេចក្តីសុខស្ងប់ ។ ប៉ុន្តែ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មនុស្សមិនតប្បីជាទាសៈរបស់សាសនាណាមួយ ឡើយ ។ **មនុស្សមិនមែនដើម្បីសាសនាទេ សាសនាទេតើដើម្បីមនុស្ស** ។ មានន័យថា មនុស្សត្រូវដឹងពីរបៀបប្រើប្រាស់សាសនា សម្រាប់ធ្វើខ្លួនឱ្យ ប្រសើរឡើង និងសម្រាប់សេចក្តីសុខ ក្នុងមាតិកាដែលគួរឱ្យគោរពស្ងប់- ស្ងែង ។ ជាធម្មតាដោយការដើរតាមការសច្ចាបែបសាសនាជាក់លាក់ណា មួយ សិក្ខាបទ និងបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយសទ្ធាខ្លាក់ ឬដោយកម្លាំងបង្ខិតបង្ខំ ដោយគិតថាយើងមានកាតព្វកិច្ចត្រូវតែសមា- ទានកាន់យកនូវសិក្ខាបទនៃបទបញ្ញត្តិនោះៗ ហើយនឹងមិនចម្រើនដល់ ការយល់ដឹងត្រឹមត្រូវនោះទេ ។

ទស្សនៈដ៏សំខាន់មួយរបស់ពុទ្ធសាសនាគឺថា ព្រះពុទ្ធអង្គមិនបាន ដាក់កំហិតច្បាប់សាសនាណាមួយឡើយ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គគឺជាសាស្ត្រាចារ្យ

តែមួយគត់ដែលបានបញ្ញត្តិនូវក្រមវិន័យសម្រាប់ពួកយើង ដើម្បីលើក
 កំពស់ឱ្យស្របទៅតាមមាតិកាជីវិតរបស់យើងផ្ទាល់ ។ បុគ្គលអាចប្រតិបត្តិ
 តាមសិក្ខាបទ សមាទាននូវសិក្ខាបទនោះៗដោយស្ម័គ្រចិត្ត ប៉ុន្តែវាមិន
 មែនជាច្បាប់សាសនា ដែលជាកាតព្វកិច្ចត្រូវតែធ្វើនោះទេ ។ វាអាស្រ័យ
 លើយើងទាំងស្រុងក្នុងការដើរតាមឱវាទនេះ តាមរយៈបញ្ជារបស់យើង
 និងពិសោធន៍អ្វីដែលល្អសម្រាប់ខ្លួនយើងផ្ទាល់ និងអ្នកដទៃផង ។ តាម
 រយៈការវិនិច្ឆ័យ ចំណុចល្អនិងកំហុសនោះ យើងនឹងរៀនធ្វើតាមឱវាទ
 ដែលផ្តល់ឱ្យយើងតែសេចក្តីសុខសន្តិភាពម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។

បុគ្គលគប្បីព្យាយាមឈ្វេងយល់អំពីសភាពនៃជីវិតជាលោកីយ៍
 ដោយការដឹងខ្លួនថា បុគ្គលនឹងត្រូវប្រឈមមុខចំពោះបញ្ហាទាំងឡាយ
 បុគ្គលនឹងអាចពង្រឹងនូវចិត្តរបស់ខ្លួន និងរៀបចំខ្លួនឱ្យបានច្រើនជាងនេះ
 ដើម្បីប្រឈមមុខចំពោះបញ្ហា ដែលអាចនឹងកើតមានឡើងនៅក្រោយ
 ពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ ។ សាសនាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុង
 ការជួយបុគ្គលឱ្យយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហារបស់ខ្លួន ។ អ្វីក៏ដោយដែលបុគ្គលបាន
 សិក្សាអំពីគោលការណ៍សាសនា កាលដែលបុគ្គលនៅពីក្មេងអាចនឹងយក
 មកអនុវត្តដើម្បីចៀសវាងការយល់ច្រឡំ ការខកចិត្ត និងសេចក្តីអស់
 សង្ឃឹមបាន ។ ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ គុណសម្បត្តិល្អៗដ៏ជាក់លាក់ ដូចជាសេចក្តី
 អត់ធ្មត់ និងបញ្ហាការយល់ដឹងដែលយើងបានសិក្សាតាមរយៈសាសនា គឺ

ជាទ្រព្យដ៏មានតម្លៃ និងមានសារៈសំខាន់ណាស់ ក្នុងការជួយយើងឱ្យដឹកនាំនូវជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ប្រកបដោយសេចក្តីសុខសន្តិភាព ។

ជារឿងធម្មតា ដោយសារតែខ្វះការយោគយល់គ្នាទៅវិញទៅមកនេះហើយ ដែលដៃគូអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាច្រើនដឹកនាំជីវិតដ៏ពោរពេញដោយសេចក្តីទុក្ខវេទនា ។ លទ្ធផលនេះគឺថាកូនៗដែលមិនដឹងអ្វីសោះក៏ត្រូវទទួលរងទុក្ខនេះដែរ ។ យើងគួរតែដឹងអំពីរបៀបដោះស្រាយបញ្ហារបស់ខ្លួនដើម្បីនឹងដឹកនាំជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៅរកសុភមង្គល ។ សាសនាអាចជួយអ្នកក្នុងបញ្ហានេះ ។

៥. ខ្សែគ្រោះបែបសាសនា

សិទ្ធិបុគ្គល

បុព្វហេតុមួយបណ្តាបុព្វហេតុជាច្រើន នៃការព្រួយបារម្ភយ៉ាងក្រៃលែង ក្នុងចំណោមបុគ្គលដែលមិនបានស្ថិតនៅក្រោមសាសនាដែលមិនមែនជាជនជាតិសេមីទិចនោះ គឺជាបញ្ហានៃការផ្លាស់ប្តូរជំនឿសាសនាមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ចំណែកឯពុទ្ធសាសនានិងសាសនាហិណ្ឌូមិនដែលតម្រូវឱ្យគ្រូស្នាមីភរិយាកាន់សាសនាតែមួយដូចគ្នា មុនពេលរៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ អីចឹងហើយទើបមានសាសនាជាច្រើនមាននិន្នាការចាប់យកផលប្រយោជន៍ពីភាពអត់ឱន និងសេរីភាពរបស់សាសនាទាំងនេះ ។

ផ្ទុយនឹងអ្វីដែលប្រលោមលោកមនោសញ្ចេតនាជាច្រើនបាននិយាយ អាពាហ៍ពិពាហ៍មិនមែនមានន័យថា ជាការបាត់បង់នូវអត្តសញ្ញាណនៃបុគ្គលពីរនាក់ទាំងស្រុងនោះទេ ។ នៅពេលដែលសាសនាមួយតម្រូវថាដៃគូទាំងពីរនាក់ត្រូវតែមានផ្នែកសញ្ញាសាសនាតែមួយដូចគ្នា វាបានច្រានចោលនូវសិទ្ធិមនុស្សនៃបុគ្គលម្នាក់ៗក្នុងការជឿលើអ្វីដែលបុគ្គលចង់ជឿ ។ សង្គមទាំងឡាយក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្របានបង្ហាញពី "ឯកភាពក្នុង

ភាពបែកបាក់ ” គឺមិនមែនត្រឹមតែអាចធ្វើឡើងនោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង គួរឱ្យប្រាថ្នាចង់បានទៀតផង ។ ចេញពីភាពបែកបាក់គ្នាចូលមករកការ គោរពដ៏ក្រៃលែង និងភាពយោគយល់គ្នា ។ ការណ៍នេះគប្បីអនុវត្តនៅក្នុង អាពាហ៍ពិពាហ៍ផងដែរ ។ មានឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងជាច្រើនទូទាំងពិភព- លោកដែលស្វាមីភរិយារក្សានូវជំនឿរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ហើយនៅតែអាច រក្សានូវសុភមង្គលជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ខ្លួនបាន ដោយមិនមានការ ប្រឈមមុខដាក់គ្នាឡើយ ។

ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយ មិនបានជំទាស់ទៅនឹងអត្ថិភាពនៃ លទ្ធិសាសនាដទៃនោះទេ សូម្បីតែស្ថិតនៅក្នុងផ្ទះតែមួយក៏ដោយ ។ ជា អកុសល ឥរិយាបថដ៏ប្រកបដោយសប្បុរសនេះ ត្រូវបានគេកេងចំណេញ ដោយអ្នកសាសនាដែលមិនមានភាពអៀនខ្មាស់ជាច្រើន រង់ចាំតែឱកាស ដើម្បីអូសទាញតាមគ្រប់មធ្យោបាយ ។

ពុទ្ធសាសនិកប្រកបដោយបញ្ញា ត្រូវតែដឹងនូវកលល្បិចនេះ ។ គ្មានមនុស្សមានបញ្ញា និងប្រកបដោយឧត្តមគតិ ដែលយល់ច្បាស់នូវអ្វី ដែលខ្លួនជឿជាក់តាមជំនឿសីបំរបស់ខ្លួន បែរជាបោះបង់ចោលនូវជំនឿ នោះ ដោយគ្រាន់តែដើម្បីបំពេញនូវតម្រូវការ ដែលមនុស្សធ្វើឡើង ចំពោះសាសនាដទៃមួយទៀតឡើយ ។ ពុទ្ធសាសនិកមិនបានតម្រូវឱ្យដៃគូ

របស់ខ្លួនកាន់យកព្រះពុទ្ធសាសនានោះទេ ទាំងដែលខ្លួនក៏មិនបោះបង់
ចោលនូវជំនឿផ្ទាល់ខ្លួនឯងផ្ទាល់នោះដែរ ។

សេចក្តីទុក្ខព្រួយក្រោយអាពាហ៍ពិពាហ៍

កាលដែលយុវវ័យធ្លាក់ក្នុងសេចក្តីស្នេហា ពួកគេបានត្រៀមជា
ស្រេចក្នុងការធ្វើពលីកម្មជាច្រើន ដើម្បីឱ្យខ្លួនបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍
សិន ប៉ុន្តែក្រោយពីនោះមកពីរទៅបីឆ្នាំ នៅពេលដែលភារកិច្ចជាក់ស្តែង
ក្នុងការកសាងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ឱ្យជោគជ័យនោះ បានចាប់ផ្តើមហើយ
សេចក្តីខកបំណងក៏ចូលមកទន្ទឹមគ្នាដែរ ។ កាលដៃគូដែលបានបោះបង់
ជំនឿសាសនាដ៏ជ្រាលជ្រៅរបស់ខ្លួន ដើម្បី "សេចក្តីស្នេហា" ចាប់ផ្តើម
ស្តាយក្រោយក្នុងការដែលខ្លួនបានធ្វើដូច្នោះ ការយល់ខុសដែលមិនមាន
ន័យក៏កើតឡើង ។ បញ្ហាទាំងអស់នេះបានផ្តល់បន្ថែមនូវភាពតានតឹងក្នុង
អំឡុងពេលមួយ នៅពេលណាដែលមានភាពធុញទ្រាន់ក្នុងជីវិតអាពាហ៍-
ពិពាហ៍ ហេតុនោះក៏នឹងនាំឱ្យមានជម្លោះកើតឡើង ។ ហើយជាធម្មតា
មូលហេតុមួយដ៏ចម្រើននៃជម្លោះនឹងចោទជាសំនួរឡើងថាតើកូនៗ ត្រូវស្ថិត
ក្នុងសាសនាណាមួយ?

ម្ល៉ោះហើយ រឿងនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់បុគ្គល ម្នាក់ៗក្នុងការដឹងថា ប្រសិនបើដំណើរការណ៍ផ្លាស់ប្តូរសាសនា មកពាក់ ព័ន្ធហើយ វាត្រូវតែផ្អែកលើជំនឿពិតប្រាកដ មិនមែនគ្រាន់តែជាការ សមរម្យ ឬការចាប់បង្ខំនោះទេ ។ ពុទ្ធសាសនារក្សានូវសេរីភាពរបស់ បុគ្គលម្នាក់ៗក្នុងការជ្រើសរើស ។ គោលការណ៍នេះ គប្បីត្រូវបានគោរព ដោយមនុស្សគ្រប់គ្នាទើបជាការប្រសើរ ។

វិធីរៀបមង្គលការ

ពុំមានពិធីប្តីដំណើរការណ៍របស់ពុទ្ធសាសនាជាក់លាក់ទេ សម្រាប់ ការប្រារព្ធអាពាហ៍ពិពាហ៍ តែពុទ្ធសាសនាទទួលស្គាល់នូវប្រពៃណី និង វប្បធម៌ ដែលអនុវត្តដោយប្រជាជនក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ ។ ដូច្នោះហើយ ពិធីធ្វើតាមបែបពុទ្ធសាសនាខុសគ្នាពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយទៀត ។

ការអនុវត្តជាទូទៅ សេវាកិច្ចសាសនាសម្រាប់ការប្រសិទ្ធិពរជ័យ សិរីបរវរ និងដើម្បីផ្តល់នូវឱវាទដល់គូស្វាមីភរិយា គឺធ្វើឡើងជាលក្ខណៈ ប្រពៃណីមិនថានៅក្នុងវត្តអារាម ឬក៏នៅផ្ទះទេ ដើម្បីផ្តល់នូវខ្លឹមសារដ៏ មហាប្រសើរដល់ពិធីអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ នាបច្ចុប្បន្ននេះ នៅក្នុងប្រទេស ជាច្រើន ក្រៅពីការប្រសិទ្ធិពរជ័យសិរីបរវរ អង្គការសាសនាក៏បានផ្តល់នូវ

អំណាចដ៏ឱឡារិក និងការចុះឈ្មោះអាពាហ៍ពិពាហ៍ មួយអន្លើដោយការ
ចេញនូវវិធានបញ្ជាក់អាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របច្បាប់ផងដែរ ។

ដោយច្រើន ចំណុចដែលសំខាន់បំផុត គឺថាគូស្វាមីភរិយាគួរតែ
មានភាពស្មោះត្រង់ ឥតរៀចរើរ ក្នុងបំណងដើម្បីនឹងសហការគ្នា និង
យោគយល់គ្នា មិនត្រឹមតែក្នុងពេលមានសេចក្តីសុខនោះទេ ប៉ុន្តែថែម
ទាំងនៅពេលណាដែលពួកគេប្រឈមមុខនឹងបញ្ហា ភាពលំបាកលំបិនទាំង
ឡាយផងដែរ ។

៦-សន្តិសុខ ការរកចំណូល និងការទទួលខុសត្រូវ

ការដឹងនូវភាពអសន្តិសុខ

នៅក្នុងអតីតកាល គ្មានករណីនេះដូចជាការចុះឈ្មោះក្នុងសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ឡើយ ។ បុរសស្រ្តីសម្រេចចិត្តទៅវិញទៅមកក្នុងការយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ ហើយក្រោយមកពួកគេរស់នៅជាមួយគ្នាទៅ ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេត្រូវបានអនុវត្តក្នុងវត្តមាននៃសហគមន៍ ហើយការលែងលះគ្នាពុំសូវមានឡើយ ។ រឿងដែលសំខាន់បំផុតគឺថាពួកគេបង្កើតសេចក្តីស្នេហាពិត ហើយគោរពនូវការទទួលខុសត្រូវចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមកជានិច្ច

ការចុះអត្តស៊ីវិល មានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះដើម្បីធានានូវសន្តិសុខ និងការការពារនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ព្រមទាំងកូនៗផង ។ ដោយសារតែការដឹងនូវអសន្តិសុខ គូស្វាមីភរិយាត្រូវបង្កើតនូវអាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របច្បាប់មួយ ដើម្បីធានាឱ្យពួកគេមានចំណងយ៉ាងស្របច្បាប់ មិនអាចដើម្បីនឹងធ្វើព្រងើយកន្តើយចំពោះកាតព្វកិច្ច ហើយមិនធ្វើទុក្ខបុកម្នេញចំពោះគ្នានឹងគ្នាឡើយ ។ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះគូស្វាមីភរិយា

មួយចំនួនមានដាក់កិច្ចសន្យាស្របច្បាប់ថែមទៀត ទៅលើអ្វីដែលនឹង
កើតឡើងចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រសិនបើពួកគេលែងលះគ្នា ។

ស្វាមី និងភរិយា

យោងតាមការប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាក់ទងរឿង
អាពាហ៍ពិពាហ៍នេះ **ស្វាមីអាចរំពឹងនូវគុណសម្បត្តិពីភរិយារបស់ខ្លួន ដូច
មានចែងខាងក្រោយនេះ :**

- សេចក្តីស្រឡាញ់
- ការយកចិត្តទុកដាក់
- កាតព្វកិច្ចគ្រួសារ
- ភាពស្មោះត្រង់
- ការថែរក្សាកូន
- ការសន្សំសំចៃ
- ការផ្គត់ផ្គង់អាហារ
- ធ្វើឱ្យគាត់ស្ងប់អារម្មណ៍នៅពេលដែលគាត់ក្រោធខឹង
- ផ្អែមល្ហែមគ្រប់យ៉ាង

ក្នុងការតបស្នងនោះ សេចក្តីរំពឹងរបស់ភរិយាពីស្វាមីគឺ :

- ភាពទន់ភ្លន់

- សុភាពរាបសារ
- ភាពចេះរួសរាយ
- សន្តិសុខ
- យុត្តិធម៌
- ភក្តីភាព
- ភាពស្មោះត្រង់
- មិត្តភាពល្អ
- មានសីលធម៌

ក្រៅពីផ្នែកមនោសញ្ចេតនា និងកាមារម្មណ៍ គូស្វាមីភរិយានឹងត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះស្ថានភាពជីវិតពីមួយប្រចាំថ្ងៃ ថវិកា គ្រួសារ និងកាតព្វកិច្ចសង្គមផ្សេងៗ ។ ដូច្នេះការពិភាក្សាគ្នាទៅវិញទៅមករវាងស្វាមីនិងភរិយាអំពីបញ្ហាគ្រួសារ អាចនឹងជួយបង្កើតបរិយាកាសគួរទុកចិត្ត និងយោគយល់គ្នាក្នុងការដោះស្រាយនូវបញ្ហាអ្វីក៏ដោយដែលកើតឡើង ។

ឱវាទរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចំពោះគូស្វាមីភរិយា

១- ភរិយា

ក្នុងការទូន្មានស្ត្រីអំពីតួនាទីរបស់ខ្លួន ពីរឿងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សរសើរថាសេចក្តីស្ងប់ ភាពសុខដុមរមនានៅផ្ទះ ពីងផ្អែកយ៉ាងសម្បើមទៅលើស្ត្រី សមដូចសុភាសិតខ្មែរពោលថា "សម្ពុត្តាញ់ដោយសារគ្រឿង គ្រួសាររុងរឿងដោយសារភរិយា" ។ ឱវាទរបស់ព្រះអង្គគឺជាភាពប្រាកដនិយមនិងការអនុវត្តជាក់ស្តែង នៅពេលដែលព្រះអង្គពន្យល់លក្ខណៈល្អៗ មួយចំនួននៃជីវិតពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ដែលស្ត្រីគួរនិងមិនគួរធ្វើនោះ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គផ្តល់ឱវាទនៅក្នុងឱកាសផ្សេងៗគ្នាថា ភរិយាគួរតែ :

- មិនមានចិត្តអាក្រក់ប្រឆាំងនឹងប្តីខ្លួន
- មិនឃោរឃៅ ទ្រគោះបោះបោក ឬប្រើអំណាច
- មិនចាយវាយប្រាក់កាសខ្លះខ្លាយ ប៉ុន្តែគួររស់នៅប្រកបដោយមាតិកាសេដ្ឋកិច្ច
- ថែរក្សានិងសន្សំសំចៃប្រាក់ចំណូលនិងទ្រព្យសម្បត្តិដែលស្វាមីរកបានមក
- តែងតែយកចិត្តទុកដាក់ និងភាពបរិសុទ្ធចិត្ត កាយ

- ប្រកបដោយភាពស្មោះត្រង់ មិនមានចិត្តផិតក្បត់
- មានសំដីទន់ភ្លន់ និងមានកាយប្រកបដោយភាពសុភាពរាបសារ
- សប្បុរស ម៉ឺងម៉ាត់ហ្មត់ចត់ និងឧស្សាហ៍ព្យាយាមក្នុងការងារ
- ប្រកបដោយចិត្តករុណាចំពោះស្វាមីខ្លួន មានឥរិយាបថស្មើចំពោះសេចក្តីស្រឡាញ់ និងការបារម្ភរបស់មាតា ក្នុងការការពារនូវកូនប្រុសតែមួយ
- សុភាពរម្យទម និងប្រកបដោយសេចក្តីគោរព
- ត្រជាក់ ស្ងប់ យោគយល់គ្នា បម្រើ មិនត្រឹមតែជាភរិយាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជាមិត្តភក្តិ និងអ្នកផ្តល់ប្រឹក្សានៅពេលណាមានតម្រូវការកើតឡើង ។

នៅក្នុងសម័យពុទ្ធភាសន មេសាសនាដទៃទៀត ក៏បាននិយាយផងដែរអំពីតួនាទី និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភរិយាចំពោះស្វាមី ដោយសង្កត់ធ្ងន់ជាពិសេសទៅលើតួនាទីរបស់ភរិយា ក្នុងការបង្កើតកូនសម្រាប់ស្វាមីផ្តល់នូវការយកអាសាប្រកបដោយភាពស្មោះត្រង់ និងផ្តល់នូវសេចក្តីសុខនៃភាពជាស្វាមីភរិយាតែប៉ុណ្ណោះ ។

សហគមន៍ខ្លះ ផ្តោតយ៉ាងជាក់លាក់អំពីការមានកូនប្រុសក្នុងគ្រួសារ ។ ពួកគេជឿថា កូនប្រុសមានភាពចាំបាច់ណាស់ ក្នុងការធ្វើនូវពិធីបុណ្យសពរបស់ពួកគេ ទើបជីវិតបរលោករបស់ពួកគេ នឹងបានល្អប្រ-

សើរឡើង។ ការបរាជ័យក្នុងការបានកូនប្រុសអំពីភរិយាទីមួយ បានផ្តល់
 សើរភាពឱ្យបុរសមានភរិយាមួយទៀត ដើម្បីបានកូនប្រុស។ ពុទ្ធសាសនា
 មិនបានគាំទ្រចំពោះជំនឿនេះឡើយ។ បើយោងទៅតាមព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធឱវាទ
 ដែលទ្រង់បានបង្រៀនអំពីច្បាប់កម្មនោះ បុគ្គលត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះ
 កម្មនិងផលនៃកម្មរបស់ខ្លួនផ្ទាល់។ មិនថាកូនប្រុស ឬកូនស្រីកើតឡើង
 កំណត់ដោយឪពុកឬម្តាយឡើយ ប៉ុន្តែដោយកម្មរបស់កូននោះផ្ទាល់។
 ហើយសុខុមាលភាពរបស់ឪពុក ឬជីតាមិនបាន ពីងផ្អែកទៅលើកូនប្រុស
 ឬចៅប្រុសនោះទេ បុគ្គលម្នាក់ៗត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួន
 ផ្ទាល់។ ដូច្នេះហើយ យើងឃើញថាខុសទាំងស្រុងសម្រាប់បុរសក្នុងការ
 ស្តីបន្ទោសភរិយា ឬសម្រាប់បុរសក្នុងការមានអារម្មណ៍ថាមិនមានសមត្ថ-
 ភាព កាលបើមិនបានកូនប្រុសនោះ។ ពុទ្ធឱវាទនេះជួយតម្រង់នូវការ
 យល់ខុសរបស់មនុស្សជាច្រើន និងកាត់បន្ថយបាននូវសភាពនៃសេចក្តីទុក្ខ
 ព្រួយបារម្ភរបស់ស្ត្រីទាំងឡាយដែលមិនអាចនឹងបង្កើតកូនប្រុស ដើម្បីធ្វើ
 “ពិធីរបស់ដួនតានោះ” ។

បើទោះបីជាតួនាទីរបស់ភរិយាចំពោះស្វាមី ត្រូវបានបញ្ញត្តិក្នុង
 ក្រមវិន័យរបស់ខុងជឺក៏ដោយ តែមិនបានបញ្ជាក់នូវតួនាទី និងកាតព្វកិច្ច
 របស់ស្វាមីចំពោះភរិយាទេ។ ប៉ុន្តែនៅក្នុង **សិដ្ឋានលោវាទសូត្រ** ព្រះសម្មា-

សម្តីទ្រង់បានសម្តែងយ៉ាងច្បាស់លាស់ អំពីតួនាទីរបស់ស្វាមីចំពោះ ភរិយានិង និងតួនាទីរបស់ភរិយាចំពោះស្វាមី ។

២- ប្តី

ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងគ្រហស្ថ ចំពោះរបៀបដែលស្វាមីគប្បី ជួយដល់ភរិយារបស់ខ្លួន ព្រះពុទ្ធអង្គបានបញ្ជាក់ថាស្វាមីគួរគប្បីផ្តល់កិត្តិ- យស និងគោរពភរិយារបស់ខ្លួន ដោយមានភាពស្មោះត្រង់ចំពោះនាង ផ្តល់អំណាចក្នុងការគ្រប់គ្រងកិច្ចការផ្ទះដល់នាង និងដោយការផ្តល់នូវ គ្រឿងសំអិតសំអាងផងដែរ ។ ពុទ្ធឱវាទនេះ ព្រះអង្គទ្រង់បានសម្តែង តាំងតែពីជាង ២៥ សតវត្សរ៍មុនមកម៉្លេះ ប៉ុន្តែឱវាទនេះនៅតែល្អនិងមាន ប្រយោជន៍រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ

ដោយការដឹងនូវទឹកចិត្តរបស់បុរស ដែលមានទំនោរចាត់ទុកខ្លួន ថាឧត្តមខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះពុទ្ធអង្គបានធ្វើនូវការផ្លាស់ប្តូរ ដែលគួរកត់ចំណាំនិង លើកតម្កើងនូវឋានៈរបស់ស្ត្រី ដោយការផ្តល់ឱវាទដ៏សាមញ្ញថា ស្វាមីគប្បី ផ្តល់នូវកិត្តិយស និងគោរពចំពោះភរិយារបស់ខ្លួន ។ ស្វាមីគប្បីមានភាព ស្មោះត្រង់ចំពោះភរិយាខ្លួន ដែលមានន័យថាស្វាមីគប្បីបំពេញ និងរក្សានូវ កាតព្វកិច្ចអាពាហ៍ពិពាហ៍ចំពោះភរិយារបស់ខ្លួន ដូច្នេះការទ្រទ្រង់នូវភាព

ជឿជាក់ក្នុងទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ក្នុងអត្ថន័យនៃពាក្យពេចន៍គ្រប់ម៉ាត់។ ក្នុងនាមជាមេត្រូសារ ស្វាមីតែងតែនៅខាងក្រៅផ្ទះដោយខានមិនបានព្រោះហេតុនោះ ស្វាមីតប្បីប្រគល់ផ្ទុកផ្តាក់នូវកិច្ចការផ្ទះឱ្យដល់ភរិយា ដែលយើងចាត់ទុកថាជាអ្នករក្សា និងអ្នកចែកនូវទ្រព្យសម្បត្តិ និងជាអ្នកគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចផ្ទះ ។ ការផ្គត់ផ្គង់នូវគ្រឿងសំអិតសំអាងកាយដល់ភរិយាគឺជានិមិត្តរូបនៃសេចក្តីស្រឡាញ់ ការព្រួយបារម្ភនិងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ស្វាមីស្រោចមកលើភរិយា។ ការអនុវត្តនូវនិមិត្តរូបនេះត្រូវបានអនុវត្តតាំងពីពេលដ៏យូរលង់ណាស់មកហើយ នៅក្នុងសហគមន៍ពុទ្ធសាសនិកជន តែជាអកុសលវាស្ថិតនៅក្នុងគ្រោះថ្នាក់ស្ទើរតែនឹងស្លាប់បង់សូន្យយឹង ដោយសារតែឥទ្ធិពលនៃអរិយធម៌សម័យទំនើបនេះ ។

អតីតកាល

នៅក្នុងអតីតកាល ដោយសារតែរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមស្ទើរតែគ្រប់សហគមន៍ មានភាពខុសគ្នាពីអ្វីដែលយើងឃើញនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ស្វាមីនិងភរិយាពីងពាក់គ្នាទៅវិញទៅមក មានការយោគយល់គ្នានឹងគ្នាហើយ ទំនាក់ទំនងនោះមានស្ថិរភាព ពីព្រោះបុគ្គលម្នាក់ៗដឹងយ៉ាងជាក់លាក់នូវអ្វីដែលជាតួនាទីរបស់ខ្លួនក្នុងភាពជាដៃគូ ។ "សេចក្តីស្នេហា" ដែលស្វាមីខ្លះ និងភរិយាខ្លះព្យាយាមបង្ហាញអ្នកដទៃ ដោយការឱបរឹតទើបគ្នា

ក្នុងទីសាធារណ៍ មិនមែនជាការបង្ហាញយ៉ាងចាំបាច់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ឬ ការយោគយល់គ្នាពិតប្រាកដនោះទេ ។ នៅក្នុងអតីតកាល បើទោះបីជា គូស្វាមីភរិយាមិនបានបង្ហាញនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ឬអារម្មណ៍ខាងក្នុងជា សាធារណ៍ក៏ដោយ ពួកគេមានការយោគយល់គ្នា និងការគោរពគ្នាទៅ វិញទៅមកយ៉ាងជ្រាលជ្រៅមិនទាំងអាចបំបែកបានផង ។ ប្រពៃណីបរម បុរាណដែលមនុស្សមានក្នុងប្រទេសខ្លះថា ភរិយាត្រូវតែបូជាជីវិតរបស់ ខ្លួនក្រោយពីមរណភាពរបស់ស្វាមីខ្លួន ហើយប្រពៃណីដែលវារាំងស្រ្តីមេ ម៉ាយមិនឱ្យការរៀបការសាជាថ្មីនោះ វាជាប្រពៃណីចម្លែកមួយចំពោះ ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ពុទ្ធសាសនាមិនបានចាត់ទុកភរិយាថាឱនថយជាងស្វាមី នោះទេ ។

សង្គមទំនើប

ស្រ្តីខ្លះមានអារម្មណ៍ថា ក្នុងការផ្តោតចិត្តទៅលើការថែទាំគ្រួសារ គឺជាការធ្វើឱ្យអាប់យស និងអភិរក្សនិយមពេកណាស់ ។ ជាការពិតណាស់ ដែលថាក្នុងអតីតកាល ស្រ្តីត្រូវបានគេចាត់ទុកយ៉ាងអាក្រក់ ប៉ុន្តែការណ៍ នេះគឺវាបណ្តាលមកពីអវិជ្ជាខាងផ្នែកបុរស ច្រើនជាងភាពទន់ខ្សោយពី កំណើតរបស់ស្រ្តីក្នុងទស្សនៈនៃការពឹងពាក់ស្រ្តីក្នុងការអប់រំថែទាំកូន ។

ស្ត្រីទាំងឡាយបានព្យាយាមតស៊ូអស់ពេលយ៉ាងយូរ ដើម្បីបាននូវសមភាពជាមួយនឹងបុរសក្នុងវិស័យអប់រំ ជំនាញ នយោបាយ និងវិស័យដទៃទៀត។ ឥឡូវនេះពួកគេស្ថិតនៅស្មើនឹងបុរសរហូតដល់កម្រិតយ៉ាងសម្បើម។ ជាទូទៅបុរសមាននិន្នាការក្នុងការឈ្លានពានពីធម្មជាតិមកហើយស្ត្រីមានទំនោរផ្នែកអារម្មណ៍ច្រើនជាង។ នៅក្នុងទិដ្ឋភាពក្នុងផ្ទះជាពិសេសនៅក្នុងបូព៌ាប្រទេស បុរសច្រើនមានឥទ្ធិពលជាមេគ្រួសារ ចំណែកស្ត្រីច្រើនតែស្ថិតនៅជាដៃគូអសកម្មប៉ុណ្ណោះ។ ចូរចងចាំថា "អសកម្ម" ក្នុងទីនេះមិនមែនមានន័យថា "ទន់ខ្សោយ" នោះទេ។ វាជាគុណសម្បត្តិជាវិជ្ជមាននៃ "ភាពទន់ភ្លន់ និងសុភាពរាបសា" ទៅវិញទេ។ ប្រសិនបើបុរសនិងស្ត្រីរក្សានូវ លក្ខណសម្បត្តិនៃបុរសភេទ និងស្ត្រីភេទរបស់ខ្លួន ដែលទទួលបានពីធម្មជាតិមក ហើយទទួលស្គាល់នូវថាមពលរៀងៗខ្លួននោះ ទើបតិរិយាបថនោះអាចជាវិភាគទានចំពោះការយោគយល់គ្នាមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅវិញទៅមករវាងភេទទាំងពីរនេះ។

Gandhi's remarks:

"I believe in the proper education of woman. But do believe that woman will not make her contribution to the world by mimicking or running a race with man. She can run the race, but she will not rise to the great heights she is capable of by mimicking man. She has to be the complement of man".

កំណត់សម្គាល់របស់មហាត្ថៈគន្ធិ

“ ខ្ញុំជឿជាក់ក្នុងការអប់រំដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់ស្ត្រី ប៉ុន្តែកាន់តែជឿជាក់ថាស្ត្រី
នឹងមិនធ្វើការវិភាគទានរបស់នាងដល់ពិភពលោក ដោយការធ្វើត្រាប់ ឬ
ក៏រត់ប្រណាំងជាមួយនឹងបុរសឡើយ ។ នាងអាចរត់ប្រណាំងបាន ប៉ុន្តែនាង
នឹងមិនឡើងទៅកាន់ទីខ្ពស់ដ៏ក្រៃលែង ដូចដែលមានសមត្ថភាព ដោយការ
ធ្វើត្រាប់តាមបុរសនោះទេ ។ នាងត្រូវតែជាភាគបន្ថែមរបស់បុរស ” ។

ការទទួលខុសត្រូវនៃមាតាបិតា

មូលដ្ឋាននៃសង្គមមនុស្សទាំងអស់ គឺទំនាក់ទំនងដែលស្មុគស្មាញ
រវាងឪពុកម្តាយនិងកូន។ តួនាទីរបស់ម្តាយគឺការស្រឡាញ់ ការយកចិត្ត
ទុកដាក់និងការពារកូនសូម្បីតែម្តាយនោះត្រូវលះបង់អ្វីៗក៏ដោយ ។ នេះ
គឺជាការបូជាខ្លួនចំពោះសេចក្តីស្រឡាញ់ ដែលព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់បានត្រាស់
បង្រៀនហើយ ។ វាជាការជាក់ស្តែង ការយកចិត្តទុកដាក់ និងសប្បុរស
ហើយវាមិនមែនជាអាត្មានិយមនោះទេ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គបានសម្តែងដល់
ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយថាឪពុកម្តាយគប្បីថែរក្សាកូន ដូចជាផែនដី
ទ្រទ្រង់នូវសព្វសត្វ និងរុក្ខជាតិទាំងពួងយ៉ាងដូច្នោះដែរ ។

ឪពុកម្តាយត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសុខុមាលភាព និងការចិញ្ចឹម
 បីបាច់អប់រំកូនរបស់ខ្លួន ។ ប្រសិនបើពួកគេធំធាត់ឡើងជាប្រជាពលរដ្ឋ
 ដែលមានកម្លាំងពល់មានសុខភាពល្អ និងមានប្រយោជន៍ វាគឺជាលទ្ធផល
 នៃការព្យាយាមរបស់ឪពុកម្តាយ តែប្រសិនបើពួកគេធំធាត់ឡើងជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាដើម ឪពុកម្តាយត្រូវតែទទួលខុសត្រូវ ។ ឪពុកម្តាយ
 មិនត្រូវបន្ទោសអ្នកដទៃឬសង្គមទេ ប្រសិនបើកូនដើរខុសគន្លងនោះ វាគឺ
 ជាតួនាទីរបស់ឪពុកម្តាយក្នុងការដឹកនាំកូនៗ ឱ្យទៅតាមផ្លូវត្រូវ ។

នៅក្នុងវ័យដែលងាយនឹងទទួលនូវឥទ្ធិពលពីបរិស្ថានជុំវិញ កូនៗ
 ត្រូវការនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ការថ្នាក់ថ្នម និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់
 ឪពុកម្តាយ ។ បើគ្មានការស្រឡាញ់ និងការដឹកនាំរបស់ឪពុកម្តាយទេ កូន
 អាចនឹងរិកលិការ ហើយនឹងយល់ថាពិភពលោកនេះថាជាកន្លែងសុញ្ញ
 គំនិតមិនគួររស់នៅបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការស្រោចស្រព
 នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ការព្រួយបារម្ភ និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ឪពុក
 ម្តាយមិនមែនមានន័យថាផ្តាច់ចិត្តចំពោះរាល់តម្រូវការរបស់កូនៗ ប្រកប
 ដោយហេតុផលសមរម្យ ឬយ៉ាងដទៃនោះទេ ។ ការផ្តាច់ចិត្តខ្លាំងពេកអាច
 នឹងជាការទំរើសកូនហួសហេតុ ។ ក្នុងការឱ្យនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ និងការ
 ព្រួយបារម្ភនោះ ម្តាយគប្បីតឹងរឹង និងម៉ឹងម៉ាត់ផងដែរក្នុងការធ្វើឱ្យកូន
 ស្តាប់បង្គាប់នោះ ។ ដោយភាពតឹងរឹង និងម៉ឹងម៉ាត់មិនមែនមានន័យថា

ទ្រព្យគោះបោះបោកចំពោះកូននោះទេ ។ ចូរអ្នកបង្ហាញនូវសេចក្តីស្រឡាញ់របស់អ្នក ប៉ុន្តែត្រូវសម្រួលដោយវិន័យ ទើបកូននឹងយល់បាន ។

ជាអកុសល បណ្តាឪពុកម្តាយនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ សេចក្តីស្រឡាញ់របស់ពួកគាត់កំពុងតែខ្វះខាតយ៉ាងគួរឱ្យសោកសៅ លាយច្រឡំបស់ជាមួយការរីកចម្រើនផ្នែកសម្ភារៈ ចលនាសេរីភាព និងសេចក្តីប្រាថ្នាចង់បានសមភាពបានបណ្តាលឱ្យម្តាយជាច្រើន ចូលរួមជាមួយស្នាមីរបស់ខ្លួនចំណាយពេលធ្វើការរបស់ខ្លួននៅក្នុងការិយាល័យ និងហាងច្រើនជាងការស្ថិតនៅក្នុងផ្ទះមើលថែរក្សាកូនរបស់ខ្លួនទៅវិញ ។ ទុកការថែរក្សានេះឱ្យទៅញាតិមិត្ត ឬជួលអ្នកបម្រើ កូនៗសុព្យាគីនិតមិនយល់ពីសេចក្តីស្រឡាញ់និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ម្តាយឡើយ ។ ម្តាយមានអារម្មណ៍រអៀសចំពោះកង្វះខាតនូវការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះកូនៗ បានខិតខំខ្លួនព្យាយាមល្ងង់លោមកូនៗដោយការឱ្យនូវអ្វីៗជាសម្ភារៈដែលជាតម្រូវការរបស់កូន ។ សកម្មភាពបែបនេះធ្វើឱ្យខូចក្មេង ។ ការផ្តល់ឱ្យកូនៗនូវប្រភេទនៃតុក្កតាទំនើបៗ ដូចជារថក្រោះ កាំភ្លើងយន្ត កាំភ្លើងដៃ ដាវ និងប្រភេទសម្ភារៈជាការធ្វើឱ្យស្ងប់ចិត្តគឺមិនល្អប្រសើរសម្រាប់ផ្នែកចិត្តសាស្ត្រឡើយ ។

ការផ្ទុកផ្ទាក់កូនដោយតុក្កតាប្រភេទនេះ មិនមែនអាចជំនួសបានឡើយសម្រាប់សេចក្តីស្រឡាញ់ និងការថ្នាក់ថ្នមដ៏ផ្អែមល្ហែមរបស់មាតា

នោះ ។ កង្វះខាតនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ និងការដឹកនាំរបស់ឪពុកម្តាយនោះ វានឹងមិនមែនជាការភ្ញាក់ផ្អើលទេ ប្រសិនបើកូននោះធំឡើងជាលំដាប់ ក្លាយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើសឆ្គាំឆ្គង បន្ទាប់មកតើនរណាគួរត្រូវបន្ទោស សម្រាប់ការអប្រិកូនចេសវិវរូសនេះ? ជាការពិត គឺឪពុកម្តាយហ្នឹងឯង ។ ម្តាយដែលមានការងារធ្វើនៅខាងក្រៅ ជាពិសេសបន្ទាប់ពីធ្វើការងារហត់ ពេញមួយថ្ងៃនៅក្នុងការិយាល័យមកហើយ ហើយមានមុខងារផ្ទះបន្តតាម ក្រោយទៀតនោះអាចនឹងរកពេលបានដោយលំបាក សម្រាប់កូនៗ ដែល កំពុងចង់បាននូវការថែរក្សា និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ម្តាយនោះ ។ ឪពុកម្តាយដែលមិនមានពេលសម្រាប់កូនៗរបស់ខ្លួនពុំគប្បីត្អូញត្អែរឡើយ នៅពេលកូនដដែលទាំងនោះ មិនមានពេលសម្រាប់ពួកខ្លួននៅពេលដែល ខ្លួនចាស់ទៅ ។ ឪពុកម្តាយដែលពោលថាពួកគាត់បានចំណាយលុយយ៉ាង ច្រើនទៅលើកូនៗរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែជាប់រវល់កិច្ចការយ៉ាងមមាញឹក មិនគួរ ត្អូញត្អែរទេ នៅពេលដែលកូនរបស់ខ្លួនជាប់រវល់វិញ ទុកពួកគាត់ឱ្យនៅ ក្នុងផ្ទះសម្រាប់មនុស្សចាស់នោះ ។

ស្ត្រីធ្វើការបច្ចុប្បន្នភាគច្រើន ដើម្បីធ្វើឱ្យគ្រួសារអាចសប្បាយ រីករាយចំពោះប្រយោជន៍ផ្នែកសម្ភារៈច្រើនថែមទៀត ។ ពួកគាត់គួរតែ ពិចារណានូវឱវាទរបស់មហាត្មៈគន្ធិឱ្យបានហ្មត់ចត់ សម្រាប់បុរសក្នុងការ ស្វែងរកសេរីភាពពិលោភៈ ច្រើនជាងសេរីភាពពិតប្រាកដ ។ ជាការពិត

ណាស់ ការផ្តល់នូវសេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្នត្រូវបានបង្កើតឡើង យើងមិនអាច
 បដិសេធថាម្តាយខ្លះត្រូវបង្ខំឱ្យធ្វើការឡើយ ។ ក្នុងករណីប្រភេទនេះ ឪពុក
 ម្តាយត្រូវធ្វើការចំណាយពេលវេលារបស់ខ្លួនបន្ថែមទៀត ដើម្បីទូទាត់
 សងនូវអ្វីៗដែលកូនរបស់ខ្លួនខកខាន នៅពេលពួកគេទៅឆ្ងាយ ។ ប្រសិន
 បើ ឪពុកម្តាយទាំងពីរនាក់ចំណាយម៉ោងសម្រាកពីការងាររបស់ខ្លួន រួចនៅ
 ផ្ទះជាមួយកូនៗនោះ វានឹងមានការយោគយល់គ្នាកាន់តែប្រសើរឡើង
 រវាងឪពុកម្តាយនិងកូនៗ ។

នៅក្នុងព្រះសូត្រ ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់បានធ្វើជាតារាងនូវតួនាទីនិង
 កិច្ចចំបងយ៉ាងជាក់លាក់ ជាមគ្គុទ្ទេសក៍ដ៏មានសារៈសំខាន់សម្រាប់ឪពុក
 ម្តាយអនុវត្ត ។ មគ្គុទ្ទេសក៍ចំបងមួយក្នុងចំណោមនោះ គឺការប្រតិបត្តិនិង
 ការងារដោយក្រិត្យក្រម ដើម្បីដឹកនាំកូនៗចេញឆ្ងាយចាកវត្ថុដែលអាក្រក់
 ហើយតាមរយៈការបញ្ចុះបញ្ចូលយ៉ាងទន់ភ្លន់ ដើម្បីដឹកនាំពួកគេឱ្យធ្វើ
 អំពើល្អគ្រប់យ៉ាងសម្រាប់គ្រួសារ សង្គម និងប្រទេសជាតិ ។ នៅក្នុងទំនាក់
 ទំនងនេះ ឪពុកម្តាយអាចនឹងត្រូវអនុវត្តនូវការយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំង
 ជាមួយនិងកូនៗរបស់ខ្លួន វាមិនមែនជាអ្វីដែលឪពុកម្តាយបង្រៀនទេ ប៉ុន្តែ
 ជាអ្វីដែលពួកគេពិតជាធ្វើ ដែលកូនស្រូបយកដោយមិនដឹងខ្លួន និងដោយ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ទៀតផង ។ ការចូលទៅកាន់ពិភពលោករបស់កូនៗគឺត្រូវ
 សូនពុម្ពដោយដេញជើងតាមការប្រព្រឹត្តរបស់ឪពុកម្តាយ វាមានទំនងថា

ធ្វើល្អបានល្អ ធ្វើអាក្រក់បានអាក្រក់ ។ ឪពុកម្តាយដែលចំណាយពេលច្រើន ជាមួយកូនៗរបស់ខ្លួន នឹងចម្លងនូវចរិតលក្ខណៈរបស់ខ្លួនទៅឱ្យកូនៗបាន យ៉ាងល្អិតសុខុម ។

តួនាទីរបស់ឪពុកម្តាយ

វាគឺជាតួនាទីរបស់ឪពុកម្តាយក្នុងការមើលថែទំពោះសុខុមាល-
ភាពនៃបុត្រធីតារបស់ខ្លួន ។ ជាការពិត ឪពុកម្តាយប្រកបដោយសេចក្តី
ស្រឡាញ់ និងពេញដោយតួនាទីវែកពុននូវការទទួលខុសត្រូវយ៉ាងមាន
សេចក្តីរីករាយ ។ ដើម្បីដឹកនាំកូនៗដើរនៅលើផ្លូវត្រូវ ជាដំបូងឪពុកម្តាយ
គប្បីធ្វើជាគំរូ ហើយដឹកនាំនូវជីវិតប្រកបដោយឧត្តមគតិខ្ពស់ ។ ក្នុងការ
រំពឹងចង់ឱ្យកូនប្រកបដោយគុណតម្លៃនោះ វាមិនអាចប្រព្រឹត្តទៅរួចទេ
កាលបើឪពុកម្តាយជាអ្នកមិនមាននូវគុណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់នោះ ។ ក្រៅ
ពីសម្តាយកម្មដែលកូនទទួលស្នងពីបុព្វជាតិនោះ ពួកគេនឹងទទួលនូវភាព
ខ្វះខាត និងសប្បុរសធម៌របស់ឪពុកម្តាយដោយចៀសវាងមិនរួចផងដែរ ។
ឪពុកម្តាយដែលមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ គួរគប្បីកាន់យកនូវរាល់ការ
ប្រុងប្រយ័ត្ន ដើម្បីកុំឱ្យចម្លងនូវនិស្ស័យដែលមិនគួរជាទីពេញចិត្តទៅឱ្យ
កូនក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ យោងតាម **សិដ្ឋានលោវាទសូត្រ** មានកាតព្វកិច្ចប្រាំ
យ៉ាងដែលគប្បីបំពេញដោយឪពុកម្តាយគឺ ៖

១) កាតព្វកិច្ចទីមួយ គឺហាមឃាត់កូនៗមិនឱ្យធ្វើអំពើអាក្រក់

ផ្ទះគឺជាសាលាដំបូង ហើយឪពុកម្តាយគឺជាបុព្វាចារ្យ ។ ជាធម្មតា កូនៗចាប់យកមេរៀនបឋម ក្នុងសេចក្តីល្អឬអាក្រក់ពីឪពុកម្តាយរបស់វា ។ ឪពុកម្តាយដែលមិនមានការប្រុងប្រយ័ត្ន បានបង្រៀនចំណេះដឹងដំបូង គឺ ការកុហក ការបោកប្រាស ភាពមិនស្មោះត្រង់ និងយាយមូលបង្កាច់បង្កូច ការសងសឹក អហិរិកៈ គឺសេចក្តីមិនខ្មាស និងអនោត្តប្បៈ សេចក្តីមិនខ្លាច បាប និងសកម្មភាពជាអកុសលផ្សេងៗទៀតឱ្យដល់កូនៗក្នុងអំឡុងពេល ពួកគេនៅជាកុមារភាព ។ ឪពុកម្តាយគួរគប្បីបង្ហាញនូវការប្រព្រឹត្តជាគំរូ ហើយមិនគួរចម្លងនូវគុណវិបត្តិចូលទៅក្នុងផ្នត់គំនិតរបស់កូនៗឡើយ ។

២) កាតព្វកិច្ចទីពីរ គឺបញ្ជូនបញ្ចូលកូនៗឱ្យធ្វើអំពើល្អ

ឪពុកម្តាយគឺជាគ្រូនៅផ្ទះ គ្រូគឺជាឪពុកម្តាយនៅសាលារៀន ។ ទាំងឪពុកម្តាយនិងគ្រូត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអនាគត និងសុខុមាលភាព របស់កូនៗដែលនឹងក្លាយទៅជាអ្វីតាមដែលពួកគេសូនឡើង ហើយពួកគេ នឹងក្លាយជាយុវវ័យ ។ ពួកគេអង្គុយនៅនឹងជើងរបស់យុវវ័យក្នុងអំឡុង ពេលនៃអាយុកាលចង់ចេះចង់ដឹងរបស់ខ្លួន ពួកគេស្រូបយកនូវអ្វីដែលពួក គាត់បង្រៀន ហើយពួកគេដើរតាមគន្លងជើងរបស់ពួកគាត់ ។ ពួកគេត្រូវ ទទួលឥទ្ធិពលដោយចិត្តគំនិត ពាក្យសំដី និងកាយវិការរបស់ឪពុកម្តាយ ។

ពីព្រោះវាជាកាតព្វកិច្ចរបស់ឪពុកម្តាយបែបនេះ ដើម្បីបង្កើតនូវបរិយាកាសគួរជាទីចូលចិត្តបំផុត ទាំងនៅផ្ទះ និងទាំងនៅក្នុងសាលារៀន ។

ភាពងាយស្រួល ការស្តាប់បង្គាប់ ការសហការ ឯកភាព ភាពក្លាហាន ការបូជាខ្លួន ភាពស្មោះត្រង់ ការត្រង់ឆ្ពោះទៅមុខ សេវាកិច្ច ការពឹងពាក់ខ្លួន ការមានសន្តានចិត្ត ការសន្សំសំចៃ ការសន្តោស ឥរិយាបថល្អ ឆន្ទៈសាសនា និងគុណធម៌ល្អៗដទៃទៀត គប្បីត្រូវបណ្តុះឱ្យមាននៅក្នុងផ្នត់គំនិតយុវវ័យរបស់ពួកគេជាកំហិត ។ គ្រាប់ពូជដែលគេដាំហើយដូច្នោះជាទីបំផុតនឹងផ្តល់ផលល្អឡើងទៅជាដើមឈើ ដែលពេញផ្កាក្រៅដោយផ្លែ ។

៣) កាតព្វកិច្ចទីបី គឺផ្តល់ឱកាសឱ្យកូនទទួលបានការអប់រំល្អ

ការសិក្សាដ៏សមរម្យគឺជាគោរដ៏ណែនាំប្រសើរបំផុត ដែលឪពុកម្តាយអាចចែកឱ្យកូនរបស់ខ្លួន មិនមានទ្រព្យដ៏មានតម្លៃលើសពីនេះទៀតឡើយ វាគឺជាមង្គលដ៏ឧត្តម ដែលឪពុកម្តាយអាចប្រគល់ឱ្យកូនៗរបស់ខ្លួននោះ ។ ការសិក្សាអប់រំគប្បីត្រូវចែកដល់ពួកគេ ដោយគួរឱ្យចូលចិត្តនោះ គឺពីរយកុមារនៅក្នុងបរិយាកាសសាសនា ។ ការណ៍នេះមានប្រសិទ្ធិភាពយ៉ាងទូលំទូលាយទៅលើជីវិតរបស់ពួកគេ ។

៤) កាតព្វកិច្ចទីបួន គឺឃើញថាពួកគេបានរៀបការជាមួយនិងបុគ្គលសមរម្យ

អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាកិច្ចដ៏ឱឡារិកមួយ ដែលជាប់ទាក់ទងដល់ការរស់នៅពេញមួយជីវិត ។ ឯកភាពនេះគប្បីត្រូវតែមូលតែមួយដែលមិនអាចនឹងរំលាយបានដោយងាយៗ ដូច្នោះអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវតែបង្ហាញពីគ្រប់ជ្រុង និងគ្រប់ទិដ្ឋភាពដើម្បីបំពេញទឹកចិត្តរបស់គ្រប់ភាគីទាំងអស់មុនពេលរៀបការ ។

យោងតាមវិប្បធម៌ពុទ្ធសាសនា កាតព្វកិច្ចត្រូវជំនួសដោយសិទ្ធិ ។ ចូរឱ្យភាគីទាំងសងខាងកុំមានមានៈរឹងរូសពេក ប៉ុន្តែត្រូវប្រើការប្រុងប្រយ័ត្នដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ហើយចូលមកដល់ការរស់នៅប្រកបដោយមេត្រីភាពនឹងគ្នា ។ បើពុំនោះទេ វាអាចនឹងមានការជេរប្រទេចផ្តាសា និងការទង្កកទង្កើដទៃទៀតដល់គ្នាទៅវិញទៅមក ហើយជាញឹកញាប់ជាងនេះ រោគឆ្លងនោះត្រូវចម្លងទៅដល់កូនចៅទៀតផង ។

៥) កាតព្វកិច្ចចុងក្រោយ គឺផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវមតិកនៅពេលដ៏សមគួរ

ឪពុកម្តាយស្រឡាញ់ និងថ្នាក់ថ្នងកូនៗរបស់ខ្លួន មិនត្រឹមតែនៅពេលដែលពួកគេស្ថិតនៅក្នុងការគ្រប់គ្រង អាណាព្យាបាលរបស់ខ្លួន

ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងធ្វើការរៀបចំសម្រាប់ភាពស្រណុកសុខស្រួល នាពេលអនាគតរបស់ពួកគេទៀតផង ។ ពួកគាត់ស្វែងរកប្រមូលទ្រព្យ សម្បត្តិនៅក្នុងកម្រិតនៃការលំបាកផ្ទាល់ខ្លួន ហើយផ្តល់នូវទ្រព្យទាំងនោះ ជាកេរដំណែលដល់កូនៗ ដោយពេញចិត្តពេញថ្លើមបំផុត ។

សាសនាប្រកបដោយករុណា

ពុទ្ធសាសនាគឺជាសាសនាប្រកបដោយករុណា ហើយឪពុកម្តាយ មិនគួរគប្បីភ្លេចណែនាំសាសនានេះដល់កូនៗឡើយ ដូចជាថាព្រះពុទ្ធអង្គ ទ្រង់បានសម្តែងនូវព្រះធម៌ ប្រកបដោយករុណាសម្រាប់ពិភពលោកទាំង មូល ។ ឪពុកម្តាយគប្បីប្រតិបត្តិតាម " ព្រហ្មវិហារធម៌ទាំងបួន " ដែល សម្តែងដោយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់កូនរបស់ខ្លួនគឺ :

- មេត្តា : សេចក្តីស្រឡាញ់ ឬបំណងល្អ
- ករុណា : សេចក្តីអាណិតអាសូរ
- មុទិតា : សេចក្តីត្រេកអរ ភាពទន់ភ្លន់ទៅរកកូន
- ឧបេក្ខា : ភាពជាកណ្តាល ឬភាពជាអ្នកមានចិត្តស្មើ ។

ព្រហ្មវិហារធម៌ទាំងបួននេះ កាលបើត្រូវបានចម្រើនល្អហើយ នឹងជួយដល់ ឪពុកម្តាយឱ្យនៅបានសុខស្ងប់ ពេញមួយកំឡុងពេលលំបាកនៃការចិញ្ចឹម កូនៗដោយពិត ។

នេះគឺជាមាតិកាដ៏ត្រឹមត្រូវ ឬមាតិកាគំរូប្រកបដោយឧត្តមគតិនៃការ ប្រព្រឹត្តចំពោះសព្វសត្វទូទៅ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយឥរិយាបថនៃព្រហ្ម- វិហារធម៌ទាំងបួននេះ ផ្តល់នូវគម្រោងសម្រាប់ស្ថានភាពគ្រប់យ៉ាង ដែល កើតឡើងពីទំនាក់ទំនងសង្គម ។ ព្រះធម៌នេះគឺជាសភាវៈកំចាត់បង់នូវភាព តានតឹងដ៏យ៉ាងខ្លាំងក្លា ជាគុណជាតិបង្កើតសន្តិភាពដ៏ប្រសើរក្រៃលែងនៅ ក្នុងជម្លោះសង្គម ជាឱសថដ៏ប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ព្យាបាលដ៏ប្រសើរលើ ខ្លោកៗក្នុងការពុះពារសម្រាប់អតិភាព ជាមាតិកាសម្រាប់ដោះស្រាយនូវ រហ័សសង្គម ជាមធ្យោបាយសាងនូវសហគមន៍ប្រកបដោយសុខដុមរមនា ជាគ្រឿងដាស់តឿននូវសប្បុរស ដែលកំពុងដេកលង់លក់យូរ ជាសភាវៈ ប្រសំនូវសោមនស្សនិងក្តីសង្ឃឹម ដែលត្រូវគេបោះបង់ចោលជាយូរមក ហើយឱ្យរស់ឡើងវិញ និងជាធម៌ផ្សព្វផ្សាយនូវភាគរភាពនៃមនុស្សជាតិ ប្រឆាំងនឹងកម្លាំងផ្តាច់ការនិយម ។

ប្រហែលជាការប្រជែងដ៏សម្បើម ដែលគូស្វាមីភរិយាត្រូវតែ ប្រឈមមុខនោះ គឺការអប់រំដ៏ត្រឹមត្រូវដល់កូនៗ ។ នេះជាទិដ្ឋភាពមួយ

ផ្សេងដោយឡែកទៀតដែលបែងចែកយើងឱ្យខុសពីសត្វតិរច្ឆាន ។ ចំពោះសត្វតិរច្ឆានបានថែរក្សានូវកូនរបស់វាដោយការធ្វើពលិកម្មដ៏សម្បើម រីឯឪពុកម្តាយជាមនុស្សជាតិមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពង់ខ្ពស់ជាង នោះគឺជាការអប់រំផ្លូវចិត្ត ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានត្រាស់ថាការប្រជែងដ៏ក្រៃលែងបំផុតដែលមនុស្សត្រូវប្រឈមនោះ គឺការអប់រំផ្លូវចិត្តពីព្រោះចាប់តាំងពីពេលកូនកើតមកនៅជាទារកឆ្លងកាត់វ័យក្មេងរហូតដល់ពេញវ័យ ឪពុកម្តាយទទួលខុសត្រូវជាចំបងចំពោះការវិវត្តផ្លូវចិត្តរបស់កូន ។ មិនថាបុគ្គលនោះក្លាយជាពលរដ្ឋមានប្រយោជន៍ឬអត់ទេ ពីងផ្អែកយ៉ាងសំខាន់ទៅលើការពង្រីកផ្លូវចិត្តរបស់ខ្លួនដែលត្រូវបានធ្វើឱ្យចម្រើនឡើង ។ នៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ឪពុកម្តាយដ៏ល្អអាចប្រតិបត្តិនូវគុណធម៌ទាំងឡាយបួន ដើម្បីទ្រទ្រង់ខ្លួន និងដើម្បីជំនះនូវភាពអស់សង្ឃឹមក្រៃលែង ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងភាពជាមាតាបិតា ។

កាលដែលកូននៅជាកូនក្មេង ទើបរៀនដើរតេសតាសនៅឡើយ វាមិនអាចនឹងបញ្ជាក់នូវតម្រូវការរបស់ខ្លួនបាន វាតែងតែពោបផ្តាប់មុខដើម្បីបញ្ចេញកំហឹងហើយស្រែកយំឡើងខ្លាំងៗ ។ ឪពុកម្តាយដែលបានចម្រើននូវព្រហ្មវិហារធម៌ទី១គឺ **មេត្តា** អាចរក្សាសេចក្តីស្ងប់ក្នុងខ្លួនហើយបន្តស្រឡាញ់កូននាខណៈដែលមានការលំបាកខ្លាំង ។ កូនដែលរីករាយ

ចំពោះផលរបស់មេត្តានេះ នឹងរៀនផ្សាយមេត្តាធម៌ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយខ្លួនឯង ។

ខណៈដែលកូនក្លាយខ្លួនជាមនុស្សមានវ័យធំឆាត់ហើយ ឪពុក ម្តាយគប្បីចម្រើននូវករុណាចំពោះកូននោះ ។ វ័យជំទង់គឺជាពេលដ៏លំបាក ក្រៃលែងសម្រាប់កូនៗ ។ កូនៗទាំងនោះបានចម្រើនដល់វ័យមួយដែលគេ ហៅថាវ័យជំទង់ ហេតុដូច្នេះហើយ ការមិនស្តាប់បង្គាប់ជាមួយនឹងទោសៈ និងភាពអស់សង្ឃឹមដ៏ក្រៃលែងរបស់ពួកគេ បានត្រង់ឆ្ពោះទៅរកឪពុក ម្តាយរបស់ខ្លួន ។ ដោយការចម្រើននូវករុណា ឪពុកម្តាយនឹងយល់ថាភាព រឹងរូសមិនស្តាប់បង្គាប់នេះ គឺជាផ្នែកមួយពីធម្មជាតិនៃការធំឆាត់ហើយ កូនៗទាំងឡាយមិនមានបំណង ដើម្បីធ្វើឱ្យឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនមានការ ឈឺចាប់ដោយចេតនានោះទេ ។ កូនប្រកបដោយមេត្តានិងករុណានឹងក្លាយ ជាបុគ្គលល្អប្រសើរឡើងដោយខ្លួនឯង ក្រោយពីមិនមានទោសៈចំពោះខ្លួន ឯងហើយគាត់នឹងផ្សាយមេត្តានិងករុណាទៅកាន់អ្នកដទៃថែមទៀតផង ។

មុនពេលដែលគាត់ក្លាយជាយុវវ័យ កូននឹងប្រហែលជាជួបនឹង ការជោគជ័យខ្លះៗក្នុងការប្រលង និងសកម្មភាពដទៃទៀតនៅខាងក្រៅ ផ្ទះ ។ កាលនេះគឺជាពេលវេលាសម្រាប់ឪពុកម្តាយចម្រើននូវមុទិតា ។ មាន ឪពុកម្តាយជាច្រើននៅក្នុងសង្គមទំនើបបានប្រើកូនៗ ឱ្យប្រកួតប្រជែង

ជាមួយនឹងមិត្តភក្តិរបស់ពួកគេ ពួកគាត់ចង់ឱ្យកូនៗរបស់ខ្លួនធ្វើបានល្អ សម្រាប់ហេតុផលអាត្មានិយម ទាំងអស់នេះ ព្រោះចង់ឱ្យអ្នកដទៃគិតល្អ អំពីខ្លួន។ ដោយការចម្រើននូវមុទិតា ឪពុកម្តាយនិងត្រេកអរចំពោះ ជោគជ័យនិងសេចក្តីសុខរបស់កូនៗ ដោយគ្មានទង្វើ ឬហេតុលាក់កំបាំង ឡើយ...។ ឪពុកមានសេចក្តីរីករាយជាធម្មតា ពីព្រោះកូនរបស់គាត់មាន សេចក្តីរីករាយ។ កូនៗដែលត្រូវបានផ្សាយនូវផលនៃមុទិតានឹងក្លាយជា បុគ្គលដែលមិនមានការច្រណែនឃ្នានីសនឹងអ្នកដទៃដោយខ្លួនឯង ហើយ មិនមែនជាអ្នកដែលចូលចិត្តប្រកួតប្រជែងហួសហេតុនោះទេ។ បុគ្គលប្រ- ភេទនេះ នឹងមិនមានបន្ទប់នៅក្នុងបេះដូងរបស់ខ្លួនសម្រាប់ភាពអាត្មា- និយម ភាពលោភលន់ និងសេចក្តីក្រែវក្រាធឡើយ។

កាលដែលកូនឈានដល់ភាពជាយុវវ័យ ហើយមានការងារធ្វើ ព្រមទាំងមានគ្រួសារផងនោះ ឪពុកម្តាយគប្បីចម្រើននូវព្រហ្មវិហារធម៌ ចុងក្រោយគឺឧបេក្ខា។ នេះគឺជារឿងមួយដ៏លំបាកបំផុតសម្រាប់ឪពុក- ម្តាយនៅទ្វីបអាស៊ីក្នុងការអនុវត្តធម៌នេះ។ វាជាការពិបាកណាស់សម្រាប់ ឪពុកម្តាយក្នុងការអនុញ្ញាតកូនៗរបស់ខ្លួនឱ្យស្ថិតនៅឯករាជ្យ ក្នុងសិទ្ធិ ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេនោះ។ កាលបើឪពុកម្តាយចម្រើននូវឧបេក្ខា ពួកគាត់ នឹងមិនចូលទៅជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការរបស់កូនៗឡើយ ហើយមិនអាត្មា- និយមក្នុងការទាមទារពេលវេលា និងការយកចិត្តទុកដាក់ច្រើនជាងកូនៗ

អាចឱ្យបាននោះទេ ។ យុវវ័យនៅក្នុងសង្គមសម័យទំនើបមានបញ្ហាយ៉ាងច្រើន ។ ឪពុកម្តាយដែលមានការយល់ដឹងចំពោះគូស្វាមីភរិយាក្មេងៗមិនបានដាក់បន្ទុកធ្ងន់បន្ថែមទៀតដោយការ មិនបង្កើតនូវតម្រូវការដែលមិនចាំបាច់ទៅលើពួកគេឡើយ ។ ជាសំខាន់បំផុតនោះ ឪពុកម្តាយចាស់គួរព្យាយាមកុំធ្វើឱ្យកូនៗ ដែលបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយមានអារម្មណ៍រង្វៀសដោយការធ្វើឱ្យពួកគេមានអារម្មណ៍ថាពួកគេបានប្រងើយកន្តើយចំពោះកាតព្វកិច្ចជាកូននោះឡើយ ។ ប្រសិនបើឪពុកម្តាយបានចម្រើននូវឧបេក្ខាល្អហើយ ពួកគាត់នឹងស្ថិតនៅយ៉ាងស្ងប់ស្ងាត់នៅក្នុងវ័យជរារបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុនោះហើយ ពួកគាត់បានទទួលនូវការគោរពពីក្មេងៗជំនាន់ក្រោយដោយពិត ។

កាលឪពុកម្តាយផ្សាយនូវព្រហ្មវិហារធម៌ទាំងបួននេះ ដល់កូនៗរបស់ខ្លួនហើយ កូនៗទាំងនោះនឹងតបស្នងវិញគួរជាទីពេញចិត្ត ហើយបរិយាកាសមួយប្រកបដោយភាពរីករាយនឹងមាននៅក្នុងផ្ទះជាមិនខាន ។ ផ្ទះដែលមានធម៌មេត្តា ករុណា មុទិតា និងឧបេក្ខានោះ គឺជាផ្ទះដែលពោរពេញដោយភាពសប្បាយរីករាយ ។ កូនដែលធំឡើងក្រោមបរិយាកាសបែបនេះនឹងធំឡើងទៅជាអ្នកធ្វើការមានភាពយោគយល់ មានសេចក្តីករុណាប្រកបដោយឆន្ទៈខ្ពស់ និងជានិយោជកដែលចេះគិតពីអ្នកដទៃ ។ នេះគឺជាមតិក៏ដ៏ខ្ពត្តមដែលឪពុកម្តាយអាចឱ្យកូនរបស់ខ្លួនបាន ។

ឪពុកម្តាយក្នុងសង្គមទំនើប

រឿងមួយបណ្តារឿងទាំងឡាយ ដែលពោរពេញដោយភាព
 ក្រៀមក្រំបំផុតអំពីសង្គមទំនើបនោះ គឺកង្វះខាតនូវសេចក្តីស្រឡាញ់របស់
 ឪពុកម្តាយដែលកូនៗទុកក្នុងប្រទេសដែលមានឧស្សាហកម្មខ្ពស់ ។ កាល
 ដែលតូស្តាមីភរិយារៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ជាធម្មតាពួកគេមានគម្រោងក្នុង
 ការមានចំនួនកូនតាមកំណត់ ហើយនៅពេលដែលកូនកើតមកភ្លាម ឪពុក
 ម្តាយត្រូវជាប់ ជំពាក់ក្នុងការថែរក្សាកូននោះឱ្យអស់ពីសមត្ថភាពរបស់
 ខ្លួន ។ ឪពុកម្តាយត្រូវមានការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការមើលឱ្យឃើញថា
 កូនមិនត្រឹមតែត្រូវផ្តាច់ចិត្តដោយសម្ភារៈប៉ុណ្ណោះទេ ផ្នែកស្មារតីបញ្ជា និង
 ទិដ្ឋភាពផ្លូវចិត្តក៏មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ដែរ ។

ការផ្តល់នូវភាពស្រណុកសុខស្រួលផ្នែកសម្ភារៈ គឺជាខ្លឹមសារ
 បន្ទាប់បន្សំទេ កាលបើប្រៀបទៅនឹងការផ្តល់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ និងការ
 យកចិត្តទុកដាក់របស់ឪពុកម្តាយនោះ ។ យើងស្គាល់ឪពុកម្តាយជាច្រើន
 ចេញពីគ្រួសារមិនសូវជាស្តុកស្តម្ភប៉ុន្មានទេ ដែលបានចិញ្ចឹមអប់រំកូនរបស់
 ខ្លួនបានយ៉ាងល្អ ហើយពោរពេញទៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ ។ ម្យ៉ាងវិញ
 ទៀតគ្រួសារអ្នកមាន ជាច្រើនបានផ្តល់នូវភាពស្រណុកសុខស្រួលផ្នែក
 សម្ភារៈគ្រប់យ៉ាងសម្រាប់កូនរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់

របស់ឪពុកម្តាយទៅវិញ ។ កូនៗ ប្រភេទនេះនឹងគ្រាន់តែធំឡើងប៉ុណ្ណោះ គ្មាន ការចម្រើនសីលធម៌ និងផ្លូវចិត្តបន្តិចសោះឡើយ ។

ម្តាយគួរតែពិចារណាឱ្យបានហ្មត់ចត់ ថា តើនាងគួរតែបន្តធ្វើជា ម្តាយដែលមានការងារធ្វើនៅក្រៅផ្ទះ ឬក៏ធ្វើជាមេផ្ទះដែលផ្តល់នូវសេចក្តី ស្រឡាញ់គ្រប់យ៉ាង និងយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសេចក្តីសុខរបស់កូនដែល កំពុងតែធំធាត់នោះ ។ ជាការចម្លែកណាស់ ម្តាយសម័យថ្មីមួយចំនួនកំពុង ត្រូវបានបង្កើតឱ្យកាន់កាំភ្លើង និងសម្ភារៈដែលអាចបណ្តាលឱ្យស្លាប់បាន ផ្សេងៗទៀត នៅខណៈដែលពួកនាងគួរតែត្បូលចូលជិតកូនៗរបស់ខ្លួន ហើយអប់រំពួកគេឱ្យក្លាយជាប្រជាពលរដ្ឋល្អ និងជាអ្នកគោរពច្បាប់នោះ ។

និន្នាការសម័យទំនើប និងឥរិយាបថរបស់ម្តាយដែលធ្វើការក្រៅ ផ្ទះចំពោះកូនរបស់ខ្លួន ក៏ទោរទៅដើម្បីសឹករេចរិលនូវតម្លៃនៃពេលវេលា សេចក្តីស្រឡាញ់ និងសេចក្តីអាណិតអាសូរដែលឪពុកម្តាយសង្ឃឹមថា នឹងមានការតបស្នងពីកូនរបស់ខ្លួនទៅលើពួកគាត់វិញនោះ ។ ការជំនួសនូវ ការចិញ្ចឹមនឹងដោះ ដោយការចិញ្ចឹមនឹងដប់ក៏អាចជាកត្តាដទៃទៀតដែល ជាចំណែកមួយ ឈានទៅដល់ការសឹករេចរិលនៃក្តីស្រឡាញ់រវាងម្តាយនឹង កូនផងដែរ ។ កាលម្តាយចិញ្ចឹមនឹងដោះ ហើយបិត្រកងកូនតូចក្នុងដៃរបស់ ខ្លួន សេចក្តីស្រឡាញ់យ៉ាងស្រទន់រវាងម្តាយនឹងកូនមានកម្លាំងខ្លាំងក្លា និង

មានឥទ្ធិពលដែលម្តាយមានទៅលើកូនៗ សម្រាប់សុខុមាលភាពរបស់វា មានកម្លាំងដ៏ជ្រាលជ្រៅក្រៃលែង ។ ស្ថិតនៅក្រោមកាលៈទេសៈបែបនេះ សេចក្តីស្រឡាញ់ និងការគោរពរបស់កូន ចំណងគ្រួសារ និងការស្តាប់ បង្គាប់ នឹងមានវត្តមានជាក់ជាមិនខាន ។ លក្ខណៈពិសេសនៃប្រពៃណីទាំង នេះគឺសម្រាប់សេចក្តីល្អ និងសុខុមាលភាពរបស់កូនៗដោយពិត វាស្រេច ហើយតែនឹងឪពុកម្តាយ ជាពិសេសគឺម្តាយដែលត្រូវផ្តល់ឱ្យកូន ។ ម្តាយ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសេចក្តីល្អ ឬការចេះសរីរវង្សរបស់កូន ម្តាយ អាចកាត់បន្ថយនូវការឆ្កាំឆ្កងនេះបាន ។

ការគ្រប់គ្រងរបស់ឪពុកម្តាយ

ឪពុកម្តាយជាច្រើនព្យាយាមទុកដាក់កូន ដែលរៀបអាពាហ៍- ពិពាហ៍ហើយឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ។ ពួកគាត់មិនបាន ផ្តល់នូវសេរីភាពដល់កូនៗ ថែមទាំងចូលចិត្តជ្រៀតជ្រែកចំពោះជីវិតគូ ស្វាមីភរិយារីយក្មេងនោះទៀតផង ។ កាលដែលឪពុកម្តាយព្យាយាមគ្រប់ គ្រងកូនប្រុស ឬកូនស្រីដែលមានគូស្រករហើយ ហើយចង់ឱ្យពួកគេដើរ តាមមាតិជីវិតរបស់ខ្លួនយ៉ាងតឹងរឹង ការណ៍នេះនឹងបង្កើតនូវការយល់ ច្រឡំយ៉ាងច្រើនរវាងមនុស្សពីរជំនាន់នោះ ព្រមទាំងបង្កភាពមិនស្រណុក សុខស្រួលរវាងគូស្វាមីភរិយានោះផងដែរ ។ ឪពុកម្តាយប្រហែលជាធ្វើ

ដូច្នេះក្នុងបំណងល្អព្រោះតែសេចក្តីស្រឡាញ់ និងការជាប់ជំពាក់ចំពោះ កូនៗទាំងនោះ ប៉ុន្តែការធ្វើដូច្នេះពួកគាត់នឹងជួញឱ្យមានបញ្ហាកាន់តែច្រើន ដល់ខ្លួនឯង និងកូនៗទៅវិញទេ ។

ឪពុកម្តាយត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យកូនរបស់ខ្លួន ទទួលរ៉ាប់រងនូវការ ទទួលខុសត្រូវចំពោះជីវិត និងគ្រួសារពួកគេផ្ទាល់ ។ ឧទាហរណ៍ប្រសិនបើ គ្រាប់ពូជធ្លាក់នៅក្រោមដើមឈើមួយ កូនរុក្ខជាតិអាចនឹងដុះឡើងនៅ ពេលណាមួយ ប៉ុន្តែប្រសិនបើលោកអ្នកចង់ឱ្យរុក្ខជាតិទាំងនោះដុះឡើង ដោយមានសុខភាព និងឯករាជ្យ លោកអ្នកត្រូវដកវាយកទៅដាំនៅទី វាលណាមួយផ្សេងទៀតដាច់ដោយឡែក ដើម្បីកុំឱ្យវាត្រូវគ្របដណ្តប់ ដោយម្លប់ដើមឈើចាស់នោះ ។

ឪពុកម្តាយមិនគួរព្រងើយកន្តើយចំពោះប្រាជ្ញាបុរាណ ផ្អែកទៅ លើឱវាទដែលបង្រៀនដោយមេសាសនា បណ្ឌិតជន និងចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ដែលបានចម្រើនវិជ្ជាផ្លូវលោកតាមរយៈការពិសោធន៍ និងកំហុសរបស់ គាត់ផ្ទាល់នោះទេ ។

ការលែងលះ

ការលែងលះ គឺជាបញ្ហាចម្រូងចម្រាសមួយ ក្នុងចំណោមនៃអ្នកប្រតិបត្តិតាមសាសនាផ្សេងៗគ្នា ។ មនុស្សខ្លះជឿថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានកត់ត្រាទុករួចហើយនៅក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូច្នេះហើយវាមិនត្រឹមត្រូវនោះទេក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យមានការលែងលះគ្នានោះ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើស្វាមីភរិយាពិតជាមិនអាចរស់នៅជាមួយគ្នាបានមែន ជំនួសឱ្យការដឹកនាំជីវិតប្រកបដោយទុក្ខវេទនា និងក្រាញទ្រាំនៅប្រកបដោយការប្រថុណ្ណ ក្រេវក្រោធ និងទោសៈច្រើននោះ ពួកគេគួរតែមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការចែកផ្លូវគ្នា ហើយរស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីសុខស្ងប់ ។

ការទទួលខុសត្រូវចំពោះពូនៗ

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការចែកផ្លូវគ្នានៃគូស្វាមីភរិយាត្រូវតែធ្វើឡើងក្នុងបរិយាកាសនៃការយោគយល់គ្នា ដោយប្រកាន់យកដំណោះស្រាយប្រកបដោយហេតុផល និងដោយមិនបង្កើតសម្តែងកាន់តែខ្លាំងឡើងទៀត ។ ប្រសិនបើគូស្វាមីភរិយាមានកូន ពួកគេគួរតែព្យាយាមធ្វើការលែងលះគ្នាដែលធ្វើឱ្យកូនៗស្តុតចិត្តតិច ហើយជួយសម្របសម្រួលពួកគេទៅនឹងស្ថានភាពថ្មី ។ ហើយវាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការធានាថា

អនាគត និងសុខុមាលភាពរបស់ពួកគេនឹងត្រូវបានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ ។ វាគឺជាឥរិយាបថមួយដ៏អមនុស្សធម៌ណាស់ ប្រសិនបើស្វាមីភរិយានាំគ្នារត់ចោលពួកកូនៗ ហើយបណ្តោយឱ្យពួកគេរស់នៅប្រកបដោយទុក្ខវេទនានោះ ។

ទស្សនៈព្រះពុទ្ធសាសនា

ក្នុងពុទ្ធសាសនាមិនមានច្បាប់ដែលចែងថា ប្តីនិងប្រពន្ធមិនគួរចែកផ្លូវគ្នាទេ ប្រសិនបើពួកគេមិនអាចរស់នៅជាមួយគ្នាបានដោយសុខដុមរមនានោះ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើមនុស្សធ្វើតាមឱវាទ ដែលសម្តែងដោយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងការបំពេញនូវកាតព្វកិច្ចចំពោះគ្នានឹងគ្នានោះ ការកើតឡើងនូវរឿងជាអកុសលបែបនេះ ដូចជាការរំលងលះ និងចែកផ្លូវគ្នានោះ នឹងមិនដែលកើតមានឡើងឡើយ ។

នៅក្នុងអតីតកាល ទិណាដែលតម្លៃសាសនាត្រូវបានគោរពយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់នោះ នឹងមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏សម្បើម ទៅលើចំណែកនៃគូអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដូចជានៅក្នុងបូពិប្រទេសនិងនៅក្នុងបស្ចឹមប្រទេសដែរ ក្នុងការឈានដល់ការយោគយល់គ្នាប្រកបដោយមេត្រីភាព ដើម្បីអភិវឌ្ឍនូវទំនាក់ទំនងដ៏មានសេចក្តីសុខ ផ្អែកលើការគោរពស្រឡាញ់ និងមើលគ្នា

ទៅវិញទៅមក ។ គូស្វាមីភរិយាបានចម្រើន ហើយធ្វើនូវអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ខ្លួនឱ្យមានទ្រង់ទ្រាយមួយប្រកបដោយសារៈសំខាន់ ដែលពួកគេស្រឡាញ់គ្នានៅក្នុងបេះដូងរៀងៗខ្លួន ។ ករណីលែងលះគ្នា គឺកម្រនឹងមានណាស់ ហើយត្រូវបានចាត់ទុកថាជាភាពអាម៉ាស់មួយ ពីព្រោះពួកគេបានបង្ហាញនូវភាពអាត្មានិយមនៃគូភាគីម្ខាង ឬម្នាក់ដទៃទៀត ។ វាជាការពិតដែលថារហូតមកដល់ពេលថ្មីៗនេះ ករណីលែងលះគ្នានៅតែក្រមានណាស់នៅក្នុងប្រទេសអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ការណ៍នេះភាគច្រើនគឺមកពីគូស្វាមីភរិយាចេះពិចារណានូវតួនាទី និងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនចំពោះគ្នានឹងគ្នា ហើយជាមូលដ្ឋាននោះ ការលែងលះគ្នាមិនត្រូវបានយល់ព្រមដោយសហគមន៍ទាំងមូលផង ។ នៅក្នុងករណីជាច្រើន កាលដែលគូស្វាមីភរិយាស្ថិតនៅក្នុងបញ្ហា ចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យក្នុងសហគមន៍តែងតែសម្របសម្រួលឱ្យជួបជុំគ្នា ហើយដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការធ្វើឱ្យស្ថានភាពនោះប្រសើរឡើងវិញ

ជាអកុសល នៅក្នុងសង្គមសម័យទំនើបបច្ចុប្បន្ននេះ ការលែងលះគ្នាបានក្លាយជាការអនុវត្តយ៉ាងសាមញ្ញទៅហើយ ។ នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួនវាក៏ក្លាយទៅជារឿងអស្ចារ្យទៅទៀត ជាជាងការចាត់ទុករឿងលែងលះគ្នាថាជារឿងគួរឱ្យអាម៉ាស់ ឬជាការបរាជ័យដើម្បីរៀបចំនូវខ្សែជីវិតរបស់ពួកគេ ការបំបែកគូស្វាមីភរិយានោះ ក្មេងៗមានទំនងដូចមានមោទនៈចំពោះរឿងនោះណាស់ ។ មូលហេតុដ៏ចម្រងនៃការបរាជ័យក្នុង

ជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៅក្នុងសង្គមទំនើប គឺជាការរំលោភបំពានដល់
 សេរីភាព ឯករាជ្យ និងបុគ្គលនិយម ទៅលើចំណែកនៃដៃគូខ្លាំងណាស់
 ហើយវាត្រូវតែមានដែនកំណត់ចំពោះជីវិតឯករាជ្យរបស់ពួកគេ បើមិន
 ដូច្នោះទេនោះ ទាំងស្វាមីទាំងភរិយានឹងរងផ្លូវយ៉ាងងាយ ។

៧. ពហុពន្ធភាព និងឯកពន្ធភាព^២

ចំពោះសំនួរដែលថា តើពុទ្ធសាសនិកអាចមានប្រពន្ធលើសពីមួយ បានដែរឬទេ? ចម្លើយផ្ទាល់នោះគឺមិនមាននៅក្នុងពុទ្ធឱវាទឡើយពីព្រោះ ដូចដែលបានពណ៌នាខាងដើមហើយ ព្រះពុទ្ធអង្គមិនបានបញ្ញត្តិនូវច្បាប់ សាសនាណាមួយ ទាក់ទងនឹងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ឡើយ បើទោះបីជា ព្រះអង្គបានត្រាស់សម្តែងនូវឱវាទដ៏មានតម្លៃ អំពីរបៀបដឹកនាំជីវិតអា- ពាហ៍ពិពាហ៍ដ៏គួរឱ្យគោរពមួយក៏ដោយ ។

ប្រពៃណី វប្បធម៌ និងមាតិកាជីវិត ដូចដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ដោយមនុស្សភាគច្រើននៃប្រទេសជាក់លាក់នោះ ត្រូវតែពិចារណាផងដែរ នៅពេលយើងអនុវត្តនូវរឿងរ៉ាវដ៏ជាក់លាក់ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងជីវិត របស់យើងនោះ ។ សាសនាខ្លះអះអាងថា បុរសអាចមានប្រពន្ធត្រឹមតែ មួយប៉ុណ្ណោះ ចំណែកសាសនាដទៃទៀតពោលថា បុរសអាចមានប្រពន្ធ លើសពីមួយបាន ។

បើទោះបីព្រះពុទ្ធអង្គមិនបានពណ៌នាពីអ្វីទាក់ទងនឹងចំនួនប្រពន្ធ ដែលបុរសអាចមានក៏ដោយ ព្រះអង្គបានសម្តែងយ៉ាងច្បាស់លាស់នៅក្នុង

---

២ . ពហុពន្ធភាព សំដៅដល់ការនិយមមានប្រពន្ធច្រើន រីឯឯកពន្ធភាពគឺការនិយមមានប្រពន្ធមួយ ។

ព្រះសូត្រ ថាបុរសដែលរៀបការហើយ ទៅរកស្ត្រីដទៃក្រៅពីប្រពន្ធខ្លួន នោះអាចនឹងក្លាយជាហេតុនៃសេចក្តីវិនាស ហើយគាត់អាចនឹងត្រូវប្រឈមជាមួយនឹងបញ្ហា និងការរំខានដទៃទៀតជាច្រើន ជាពិសេសគឺរោគសង្គម មានរោគអេសដីជាដើម ។

មាតិកានៃព្រះពុទ្ធឱវាទ គឺគ្រាន់តែពន្យល់អំពីដើមហេតុ និងផលវិបាកប៉ុណ្ណោះ ។ មនុស្សអាចគិតដោយខ្លួនឯងបានថា ហេតុអ្វីបានជា រឿងរ៉ាវមួយចំនួនល្អ ហើយរឿងរ៉ាវមួយចំនួនទៀតអាក្រក់ដូច្នោះ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គមិនបានបញ្ញត្តិវិន័យ អំពីប្រពន្ធប៉ុន្មានដែលបុរសគប្បី ឬមិនគប្បីមាន ដែលមនុស្សត្រូវដើរតាមនោះទេ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើច្បាប់ប្រទេសចែងលក្ខខ័ណ្ឌថា អាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវតែមានប្រពន្ធតែមួយនោះ មនុស្សត្រូវតែគោរពតាមច្បាប់បែបនេះ ពីព្រោះព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់បានសម្តែងយ៉ាងច្បាស់ណាស់ អំពីបរិស័ទរបស់ព្រះអង្គ ក្នុងការគោរពច្បាប់ប្រទេសនោះ ប្រសិនបើច្បាប់ទាំងនោះជាប្រយោជន៍ដល់ជនទូទៅមែនពិតនោះ ។

៨. បច្ចេកវិទ្យាថ្មី

ផែនការគ្រួសារ

សាសនាខ្លះ មិនយល់ស្របជាមួយនឹងផែនការគ្រួសារឡើយ ។ ពុទ្ធសាសនា មិនបានជ្រៀតជ្រែកក្នុងជម្រើសផ្ទាល់ខ្លួននោះទេ ។ បុរសមានសេរីភាពក្នុងការធ្វើតាមវិធីសាស្ត្រណាមួយ ដើម្បីការពារនូវការចាប់បដិសន្ធិ ។ យោងតាមពុទ្ធសាសនា បច្ច័យផ្លូវកាយនិងផ្លូវចិត្តត្រូវមានវត្តមានសម្រាប់ឱ្យបដិសន្ធិកើតមានឡើង ។ កាលបច្ច័យណាមួយក្នុងចំណោមបច្ច័យនោះមិនមានវត្តមានហើយ ដូចជាផែនការគ្រួសារកំពុងតែអនុវត្ត មិនមានបដិសន្ធិកើតឡើងទេ ដូច្នោះជីវិតមិនកើតមានឡើងឡើយ ។ ប៉ុន្តែក្រោយពេលមានបដិសន្ធិហើយ ការយកកូនចេញមិនអាចទទួលយកបានឡើយនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ពីព្រោះវាមានន័យថាធ្វើជីវិតសត្វឱ្យធ្លាក់ចុះកន្លង(សម្លាប់សត្វ) ដែលមានរូបនៅក្នុងស្បូនរួចហើយ ។

ទារកដែលកើតដោយសិប្បនិម្មិត

មនុស្សខ្លះមានចំណាប់អារម្មណ៍ ក្នុងការពោលមិនចំហដែលប្រកបដោយសីលធម៌ ឬឥរិយាបថបែបសាសនាទាក់ទងនឹងទារកដែលបង្កើតដោយសិប្បនិម្មិត ។ ប្រសិនបើស្ត្រីពុំមានលទ្ធភាពឱ្យកំណើតកូនតាមវិធី

នៅក្នុងអតីតកាល យុវជនយុវនារីមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនឱ្យដើរហើរដោយសេរីឡើយ រហូតដល់ពេលដែលពួក គេរៀបការហើយ ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេក៏ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយឪពុកម្តាយដែរ ។ ជាការពិត ការណ៍នេះពិតជាបណ្តាលមកនូវសេចក្តី មិនសប្បាយចិត្ត ជាទុក្ខក្នុងករណីខ្លះនៅពេលដែលឪពុកម្តាយជ្រើសរើស ដៃគូដែលផ្អែកទៅលើទឹកប្រាក់ ឋានៈក្នុងសង្គម កាតព្វកិច្ចគ្រួសារនិង បញ្ហាពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ប៉ុន្តែជាទូទៅភាគច្រើននៃឪពុកម្តាយពិតជាខំ ព្យាយាមយ៉ាងលំបាកក្នុងការជ្រើសរើសគូស្រករ ដែលអាចនឹងទទួលយក បានពីកូនខ្លួននោះ ។

សព្វថ្ងៃយុវវ័យទាំងឡាយ មានសេរីភាពក្នុងការចេញទៅក្រៅ និងស្វែងរកដៃគូផ្ទាល់ខ្លួន ពួកគេមានសេរីភាព និងឯករាជ្យយ៉ាងច្រើននៅ ក្នុងជីវិតរបស់ខ្លួន ។ នេះមិនមែនជារឿងអាក្រក់នោះទេ ប៉ុន្តែមនុស្សខ្លះ ក្នុងចំណោមយុវវ័យទាំងនោះនៅក្មេងពេក និងនៅមិនទាន់ទាំងពេញវ័យ ចាស់ក្តានៅឡើយ ក្នុងការមើលឃើញភាពខុសគ្នារវាងការទាក់ទាញផ្លូវ ភេទ និងភាពចុះសម្រុងគ្នាពិតប្រាកដនៅឡើយផង ព្រោះហេតុនោះ ទើបបញ្ហានៃភេទសម្ព័ន្ធមុនពេលរៀបការចេះតែកើតឡើង ។

ភាពច្រវើកខ្លាំងពេកក្នុងរឿងទាក់ទងនឹងភេទសម្ព័ន្ធនោះ ក៏បានបណ្តាលឱ្យកើតបញ្ហាសង្គមនៅក្នុងសង្គមទំនើបនេះ ។ រឿងដ៏ក្រៀមក្រំនោះ គឺសង្គមខ្លះមិនបង្ហាញឥរិយាបថប្រកបដោយសេរីភាពចំពោះម្តាយទាំងឡាយដែលមិនទាន់រៀបការ កូនឥតខាន់ស្លា និងស្ត្រីប្តីលែងឡើយ តែសង្គមបែបជាប្រកាន់យកសេរីភាពនិយមយ៉ាងពេញលេញ ក្នុងការមានទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទទៅវិញ ។ ជាលទ្ធផល ក្មេងៗទាំងឡាយត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មដោយសង្គមដែលនោះ ដែលបានលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការសេពគប់ដោយសេរីនៃការមានទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទ ។ ពួកគេបានក្លាយទៅជាមនុស្សសំណល់សង្គម ទទួលរងទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ភាពអាម៉ាស់ និងអាប់យសយ៉ាងក្រៃលែង ។ មានស្ត្រីក្មេងៗជាច្រើនបានក្លាយជាជនរងគ្រោះ ដោយសារតែសេរីភាពរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ហើយបានធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវអនាគតរបស់ខ្លួន ដោយការប្រព្រឹត្តកន្លងប្រពៃណីចាស់បុរាណ ដែលជាប្រពៃណីដ៏មានតម្លៃនៅក្នុងបូព៌ា និងបស្ចឹមប្រទេសផងដែរ ។

ការមានភេទសម្ព័ន្ធមុនពេលរៀបការ គឺជាការអភិវឌ្ឍទំនើបដែលបានកើតឡើង ជាលទ្ធផលនៃសេរីភាពសង្គមហួសប្រមាណដែលមានក្នុងចំណោមយុវវ័យនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ។ ចំណែកពុទ្ធសាសនាមិនបានប្រកាន់ទស្សនៈមាំទាំងស្រាប់គាំទ្រ ឬប្រឆាំងសកម្មភាពបែបនេះទេ វាគឺជាគំនិតដែលពុទ្ធសាសនិកទាំងអស់ ជាពិសេសមនុស្សទាំងពីរភេទដែល

ស្រឡាញ់គ្នា ហើយពិចារណាចំពោះអាពាហ៍ពិពាហ៍ គប្បីប្រកាន់យកតាម
 ទស្សនៈប្រពៃណីបុរាណ ដែលពួកគេរក្សាភាពបរិសុទ្ធរហូតដល់ពេលរៀប
 ការហើយ ។ ចិត្តរបស់មនុស្សមិនមានស្ថិរភាព ហើយតែងតែប្រែប្រួល
 ជាមួយនឹងលទ្ធផលនោះហើយសកម្មភាពខុសច្បាប់ ឬអំពើដែលមិនចេះ
 លាក់លៀមអាទិកំបាំងអាចនឹងបណ្តាលឱ្យបៀតបៀនចំពោះភាគីណាមួយ
 ប្រសិនបើអាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របច្បាប់មិនកើតឡើង ដូចដែលបានរំពឹងទុក
 នោះ ។ គេគួរតែចងចាំដែរថា ទ្រង់ទ្រាយនៃភាពត្រេកត្រអាលផ្លូវភេទ
 ណានីមួយមុនពេលមានអាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របច្បាប់ ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាសាធារណៈនោះនឹងត្រូវទទួលការមើលងាយអំពីសំណាក់ចាស់ទុំ ដែល
 ជាអាណាព្យាបាលរបស់ពួកយុវវ័យទាំងនោះ ។

ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម

គ្រហស្ថត្រូវបានទូន្មាននៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឱ្យចៀសវាង
 ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម មានន័យថាប្រសិនបើបុគ្គលចង់ឆ្លងកាត់ការមាន
 ភេទមេត្រី គាត់ត្រូវធ្វើដូច្នោះដោយមិនបង្កើតនូវអំពើហិង្សា ឬដោយការ
 ប្រើប្រាស់កម្លាំងណាមួយមានតំរាមកំហែង ឬបង្កភាពភ័យខ្លាចឡើយ ។
 ដូច្នោះ បើជីវិតភេទសមរម្យដែលគោរពដៃគូដទៃ គឺជាការមិនប្រឆាំង
 នឹងសាសនានេះទេ ។ សាសនាទទួលស្គាល់ការពិតថា វាគឺជាតម្រូវការមួយ

សម្រាប់មនុស្សម្នាក់ៗ ដែលនៅមិនទាន់បានលះបង់ជីវភាពលោកីយ៍ដាច់ស្រឡះនៅឡើយនោះ ។

យោងតាមព្រះពុទ្ធសាសនា បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងភេទសម្ព័ន្ធខាងក្រៅជាមួយនរណាម្នាក់ ដែលបានរៀបការរួចហើយ អ្នកដែលបានភ្ជាប់ពាក្យជាគូដណឹងជនណាម្នាក់ផ្សេងទៀតហើយ និងជាមួយបុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ឪពុកម្តាយ ឬក៏អាណាព្យាបាលរបស់គេឈ្មោះថា មានទោសក្នុងការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ពីព្រោះមានការកាត់នូវបទដ្ឋានសង្គមដែលភាគីទីបីត្រូវបានគេធ្វើឱ្យរងទុក្ខជាលទ្ធផលនៃភាពអាត្មានិយមរបស់បុគ្គលខ្លួន ឬបុគ្គលជាដៃគូដទៃទៀត ។

ភរិយាបថភេទមេត្រីដែលមិនសមរម្យ

ព្រះពុទ្ធអង្គក៏ទ្រង់បានពណ៌នានូវផលដែលបុរសចំណាស់ អាចនឹងត្រូវប្រឈម ប្រសិនបើគាត់រៀបការដោយមិនមានការពិចារណាអំពីភាពត្រូវគ្នានៃអាយុរបស់ភាគីម្ខាងទៀតនោះ ។ យោងតាមព្រះពុទ្ធអង្គការប្រព្រឹត្តភេទសម្ព័ន្ធដែលគ្មានការទទួលខុសត្រូវ អាចក្លាយទៅជាហេតុនៃសេចក្តីវិនាសដល់ខ្លួនក្នុងទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃជីវិត ។

ប្រជាជាតិទាំងអស់ក្នុងលោក បានកំណត់ច្បាប់យ៉ាងច្បាស់លាស់ ទាក់ទងនឹងការរំលោភផ្លូវភេទ។ ក្នុងទីនេះម្តងទៀត ពុទ្ធសាសនាគាំទ្រ ថាមនុស្សម្នាក់ៗត្រូវតែគោរពនិងធ្វើតាមច្បាប់របស់ប្រទេស ប្រសិនបើ ច្បាប់ទាំងនោះត្រូវបានធ្វើឡើងសម្រាប់សេចក្តីល្អទូទៅនោះ ។

១០_ បូព៌ា និងបស្ចិមប្រទេស

សេចក្តីខាងក្រោមនេះ ជាសម្រង់ចេញពីសៀវភៅមួយដោយអ្នកនិពន្ធជាតិជប៉ុនដ៏ល្បីល្បាយម្នាក់គឺ លោក **បណ្ឌិត និក្ខ័យ និវណ្ណ** នៅក្នុងសៀវភៅរបស់លោកមានចំណងជើងថា “**ជីវិតសម្បូរបែប** ” ។ លោក **បណ្ឌិត និវណ្ណ** សង្កត់ធ្ងន់ជាមួយនឹងបញ្ហាដែលទាក់ទងទៅនឹងសេចក្តីស្នេហានិងអាពាហ៍ពិពាហ៍តាមទស្សនៈទាំងរបស់បូព៌ាប្រទេស និងបស្ចិមប្រទេស ។

“នៅក្នុងលោកខាងលិច អាពាហ៍ពិពាហ៍ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃសេចក្តីស្នេហាមនោសញ្ចេតនា ដែលជាញឹកញាប់ត្រូវបានគេចាត់ទុកជាធម្មជាតិ និងពេលខ្លះជាឧត្តមគតិ ។ នៅក្នុងទ្វីបអាស៊ីនាប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ ចំនួននៃយុវវ័យដែលបានបោះបង់អាពាហ៍ពិពាហ៍ ដែលរៀបចំឡើងមានលក្ខណៈជាប្រពៃណី ហើយជ្រើសរើសយកគូស្រករ ដោយការពិចារណាបែបមនោសញ្ចេតនា បាននឹងកំពុងតែរីកធំធាត់ឡើង ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីខ្លះអាពាហ៍ពិពាហ៍មនោសញ្ចេតនានាំទៅរកការបែកបាក់ និងសេចក្តីទុក្ខក្នុងរយៈពេលដ៏វែងមួយ ។ ចំណែកអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលរៀបចំឡើងតាមប្រពៃណី ជាញឹកញាប់ធ្វើឱ្យគូស្វាមីភរិយា ដែលរស់នៅនិងធ្វើការរួមគ្នាប្រកបដោយសោមនស្ស និងសេចក្តីសុខពិត ។

ថ្ងៃបើមានការពេញចិត្តផ្នែកអារម្មណ៍ក៏ដោយ គេក៏មិនអាចហៅ
 អាពាហ៍ពិពាហ៍បែបមនោសញ្ចេតនាទាំងអស់ ដែលមិនមានលក្ខណៈគ្រប់
 គ្រាន់ថាជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ជោគជ័យបានឡើយ ។ ស្នេហាមនោសញ្ចេតនា
 គឺដូចជាអណ្តាតភ្លើងអុសមានពន្លឺដ៏ចែងចាំងដែលកើតឡើង ហើយនេះ
 យ៉ាងប្រាកដ ប៉ុន្តែតាំងនៅតែរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ ។ សេចក្តីស្នេហារវាង
 ប្តីនិងប្រពន្ធនេះឡើងយ៉ាងស្ងប់ស្ងៀម ហើយយឺតៗដូចជាភ្លើងធ្យូងដូច្នោះ
 ដែរ ។ ជាការពិត ស្នេហាអណ្តាតភ្លើងដ៏ចែងចាំងអាចនឹងជាឧត្តមគតិគាប់
 ជួនជាទីបំផុតក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ហើយពេញដោយភ្លើងនៃស្នេហាពុះកញ្ជ្រោល
 ពេញបន្ទុក ប៉ុន្តែជាញឹកញាប់ អណ្តាតភ្លើងស្នេហាមនោសញ្ចេតនាបែបនេះ
 ក៏រលត់ទៅយ៉ាងឆាប់រហ័ស គ្មានបន្ទុល់ទុកអ្វីក្រៅពីផេះដែលជាមូលដ្ឋាន
 ដ៏កំសត់ សម្រាប់ជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដែលថាបានជោគជ័យនោះសោះ
 ឡើយ ។

យុវវ័យក្នុងស្នេហា មិនគិតអ្វីក្រៅពីអារម្មណ៍របស់ពួកគេនោះ
 ឡើយ ពួកគេមើលឃើញខ្លួនឯងតែក្នុងពន្លឺនៃអារម្មណ៍មួយខណៈនោះ
 ប៉ុណ្ណោះ ។ អ្វីៗដែលពួកគេគិតនិងធ្វើគឺមនោសញ្ចេតនា ហើយបានផ្តុំផ្គុំ
 តិចតួចណាស់នៅលើកិច្ចការ ដែលត្រូវអនុវត្តនៃជីវិតជាក់ស្តែង ដែលពួក
 គេត្រូវតែដឹកនាំក្រោយពីអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ។ ប្រសិនបើគូស្នេហ៍មាន
 សំណាងគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការមានបុគ្គលិកលក្ខណៈត្រូវគ្នា មានទស្សនៈជីវិត

ល្អ និងភាពស្រដៀងគ្នា ចេះចែករំលែកផលប្រយោជន៍រីករាយនឹងទំនាក់ទំនងគ្រួសារ ដោយការចុះសម្រុងគ្នាទាំងសងខាងនិងធ្វើឱ្យមានសុវត្ថិភាពផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុផងនោះ សូម្បីតែក្រោយពីភាពត្រេកត្រអាលក្រាដំបូងបានស្រកស្រុតចុះហើយក៏ដោយ ក៏ពួកគេនឹងនៅតែមានមូលដ្ឋានសម្រាប់ជីវិតដ៏ប្រសើរជាមួយគ្នា ។ ប្រសិនបើពួកគេមិនមានមង្គលបែបនេះទេពួកគេនឹងត្រូវប្រឈមមុខចំពោះការបរាជ័យផ្នែកអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

នៅថ្ងៃរៀបមង្គលការនោះ រូបភាពនៃមនោរម្មណ៍ ការរាំរក់ពិធីជប់លៀងបានកន្លងផុតទៅ គូស្វាមីភរិយារីយក្មេងនោះ នឹងត្រូវរស់នៅជាមួយគ្នា ចែករំលែកអាហារ និងលាតត្រដាងចំពោះគ្នានឹងគ្នានូវតុណ្ហវិបត្តិ និងសេចក្តីល្អរបស់ខ្លួនរៀងៗខ្លួនផងដែរ ។ ពួកគេនឹងត្រូវចំណាយពេលវេលាច្រើនជាងពាក់កណ្តាលជីវិតរបស់ខ្លួន ក្នុងការរស់នៅជាមួយគ្នារាល់ថ្ងៃ ។ ការរស់នៅប្រភេទនេះ ធ្វើឱ្យមានការទាមទារដែលខុសគ្នាពីតម្រូវការជាក់ស្តែងតិចណាស់នៃថ្ងៃរៀបការនិងស្នេហាគ្រាដំបូងនោះ ។

ទំនាក់ទំនងគ្រួសារក្លាយជាព្រឹត្តិការណ៍ដ៏មានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ វាចាំបាច់ណាស់ក្នុងការគិតពិចារណាពីបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃម្តាយនិងឪពុករបស់គូស្រករអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៅថ្ងៃមុខនោះ ។ មានពេលខ្លះ ពួកយុវវ័យគិតថាកម្លាំងនៃសេចក្តីស្នេហារបស់ពួកគេអាច

នឹងធ្វើឱ្យពួកគេមានជ័យជំនះទៅលើជម្លោះដ៏សន្ធឹកសន្ធាប់ ជាមួយនឹង
 ឧបសគ្គសាច់ថ្លៃ ប៉ុន្តែសេចក្តីនេះមិនមែនពិតទាំងស្រុងនោះទេ ។ ជាសរុប
 មក ភាពរំជើបរំជួលចិត្តគឺជាបញ្ហាមួយដែលមានពេលកំណត់ និងមិនបាន
 ចាក់ឫសជ្រៅទៅក្នុងការពិតឡើយ ហើយគេត្រូវតែដាក់កម្រិតក្នុងការ
 សម្របសម្រួលចំពោះតម្រូវការនៃការងារ និងបរិស្ថាន ដើម្បីចងគូស្វាមី-
 ភរិយាទាំងពីរភ្ជាប់គ្នា ក្នុងភក្តីភាពដ៏យូរលង់នោះ ។ សេចក្តីស្នេហាទាំងពីរ
 ប្រភេទនេះមានលក្ខណៈខុសគ្នា ។ ការច្រឡំស្នេហាមួយនេះថាជាស្នេហា
 មួយទៀតនាំឱ្យមានបញ្ហាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។

ការគិតឱ្យល្អិតល្អន់ និងមិនប្រកបដោយរាគៈ (នេក្ខម្មវិតក្ក)
 ចំពោះលក្ខណៈរបស់មនុស្ស ដែលយើងនឹងរៀបការជាមួយ កាត់បន្ថយនូវ
 ភាពបរាជ័យដែលនឹងកើតឡើង ។ ដើម្បីការពារនូវសេចក្តីរំជើបរំជួលចិត្ត
 ពីការបាត់បង់ទៅ ក្រោយពីអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ការយោគយល់គ្នាទៅ
 វិញទៅមករវាងគូស្វាមីភរិយាមិនអាចខ្វះបានឡើយ ។ តែភាគរយនៃជីវិត
 អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានទទួលជោគជ័យ មានចំនួនកាន់តែខ្ពស់ក្នុងចំ-
 ណោមយុវវ័យ ដែលការជ្រើសរើសរកគូស្រកររបស់ខ្លួន ស្របជាមួយនឹង
 គំនិតឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួននោះ ។ ដើម្បីរស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីសុខស្រួល
 នោះ វាជាការចាំបាច់ណាស់ ក្នុងការធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវភាពខុសគ្នារវាង
 សេចក្តីស្នេហាប្រលោមលោក និងស្នេហាអាពាហ៍ពិពាហ៍” នោះ ។

១១. ភាពនៅលីវ^៣

តើភាពនៅលីវជាអ្វី?

ភាពនៅលីវ គឺជាការរៀបចំចែករំលែកពិសេសកម្មភាពត្រេកត្រអាល ប្រកបដោយកាមគុណ ។ មនុស្សមួយចំនួននិរន្តរ៍ពុទ្ធសាសនាដោយនិយាយថា ឱវាទរបស់ព្រះពុទ្ធដើរប្រឆាំងនឹងធម្មជាតិ ហើយពួកគេអះអាងថាជីវិតមានភេទសម្ព័ន្ធ គឺជាធម្មជាតិ ព្រោះហេតុដូច្នេះហើយ វាជាការចាំបាច់ត្រូវតែមានទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទ ។

ពុទ្ធសាសនាមិនបានប្រឆាំងនឹងភេទសម្ព័ន្ធឡើយ ភេទសម្ព័ន្ធគឺជាភាពត្រេកត្រអាលប្រកបដោយកាមគុណពិធម្មជាតិ ហើយវាជាផ្នែកមួយនៃជីវិតលោកិយ៍យ៉ាងជាក់លាក់ ។ បុគ្គលអាចនឹងចោទសួរថា តើហេតុអ្វីបានជាព្រះពុទ្ធអង្គតាំទ្រភាពនៅលីវជាសិក្ខាបទ? តើវាមិនមែនអយុត្តិធម៌ហើយប្រឆាំងនឹងធម្មជាតិទេឬ? ការរក្សានូវភាពនៅលីវសម្រាប់ជាសេចក្តីចម្រើនផ្នែកសតិបញ្ញា មិនមែនជាសិក្ខាបទបែបសាសនាថ្មីផ្ទៀងមាននៅ

---

៣ . ភាពនៅលីវក្នុងនេះ មិនមែនមានន័យត្រឹមតែការរស់នៅដោយមិនមានការយកប្តីប្រពន្ធដូចន័យធម្មតានោះទេ គឺមានន័យទូលំទូលាយណាស់ បានដល់ការមិនមានទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទ ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទទី៣ គឺអព្រហ្មចរិយានេះឯង ។

ត្រីមសម័យពុទ្ធភាសនានោះទេ ។ ពាហិរសាសនាទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុង ប្រទេសឥណ្ឌានាសម័យនោះ ក៏បានណែនាំឱ្យមានការប្រតិបត្តិនេះដែរ ។ សូម្បីតែសព្វថ្ងៃនេះ អ្នកសាសនាដទៃខ្លះទៀត ដូចជាពួកហិណ្ឌូ និងពួក កាតូលិកក៏ធ្វើការរក្សាសិក្ខាបទនេះជាគោលការណ៍ដែរ ។

ពុទ្ធសាសនិកទាំងឡាយ ដែលបានលះបង់ជីវិតលោកីយ៍ដោយ ស្ម័គ្រចិត្តរក្សានូវសិក្ខាបទនេះ ពីព្រោះពួកគេដឹងយ៉ាងជាក់ច្បាស់នូវការ ប្រព្រឹត្តទៅនិងភាពរំខានទាំងឡាយដែលចូលមក ប្រសិនបើពួកគេប្តេជ្ញា ខ្លួនចំពោះជីវិតនៃមនុស្សដែលមានគ្រួសារ ។ ជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍អាច ធ្វើឱ្យរំភើប ឬកាត់បន្ថយនូវសេចក្តីចម្រើននូវសតិបញ្ញា កាលបើចំណង់ ចំពោះភេទសម្ព័ន្ធ និងសេចក្តីប្រកាន់មាំគ្រប់គ្រងចិត្តហើយចំណង់បាំងបាត់ នូវសេចក្តីស្ងប់ និងសេចក្តីបរិសុទ្ធចិត្ត (ចិត្តវិសុទ្ធិ) ។

សារៈសំខាន់នៃភាពនៅលឺវ

មនុស្សមាននិន្នាការក្នុងការចោទសួរថា "ប្រសិនបើព្រះពុទ្ធអង្គ មិនបានទេសនាប្រឆាំងនឹងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ទេ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គ គាំទ្រភាពនៅលឺវ ថាជាសិក្ខាបទដ៏សំខាន់មួយ បណ្តាសិក្ខាបទទាំងអស់

ដែលត្រូវរក្សា ហើយហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គទូន្មានមនុស្សឱ្យចៀសវាង ភេទសម្ព័ន្ធ និងលះបង់នូវជីវិតជាលោកីយ៍ចោលទៅវិញ?”

បុគ្គលត្រូវចងចាំថា **នេក្លូម្មៈ** គឺការចេញចាកកាម មិនមែនជាការ ចាប់បង្ខំទេនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ វាមិនមែនជាកាតព្វកិច្ច ដែលត្រូវតែ លះបង់ជីវិតជាលោកីយ៍ទាំងស្រុង ដើម្បីប្រតិបត្តិពុទ្ធសាសនានោះទេ ។ លោកអ្នកអាចសម្របសម្រួលនូវមាតិកាជីវិតរបស់ខ្លួនដោយយោងទៅតាម ការយល់ដឹងរបស់លោកអ្នក ដោយការប្រតិបត្តិនូវគោលការណ៍ និងលក្ខណសម្បត្តិសាសនាជាក់លាក់បាន ។ លោកអ្នកអាចចម្រើនគោលការណ៍ សាសនារបស់ខ្លួន យោងតាមតម្រូវការនៃជីវិតជាគ្រហស្ថបាន ។ ទោះជា យ៉ាងណាក៏ដោយ នៅពេលដែលលោកអ្នកបានចម្រើន និងសម្រេចនូវ បញ្ញាដ៏លើសលប់ ហើយធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ថាមាតិកាជីវិតរបស់គ្រហស្ថមិននាំ មកនូវការចម្រើននូវគុណធម៌ ប្រកបដោយសតិបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង និងសេចក្តី បរិសុទ្ធចិត្តនោះ លោកអ្នកអាចជ្រើសរើសដើម្បីលះបង់នូវជីវិតជាលោកី យ៍ហើយផ្តោតខ្លាំងទៅលើការចម្រើននូវសតិបញ្ញាបន្ថែមទៀតបាន ។

ព្រះពុទ្ធអង្គបានផ្តល់ឱវាទអំពីភាពនៅលឺរំ ពីព្រោះថាភេទសម្ព័ន្ធ និងអាពាហ៍ពិពាហ៍មិនមែននាំទៅកាន់សន្តិភាព និងចិត្តវិសុទ្ធិគឺសេចក្តីបរិសុទ្ធចិត្តដ៏ក្រៃលែងឡើយ ហើយនេក្លូម្មៈគឺការចេញចាកកាមគុណ គឺចាំ

បាច់ណាស់ ប្រសិនបើបុគ្គលប្រាថ្នាដើម្បីបានសម្រេចនូវការចម្រើនសតិ
 បញ្ញានិងបារមីថ្នាក់ខ្ពស់បំផុតនោះ ។ ប៉ុន្តែការចេញចាកកាមគុណនេះគប្បី
 កើតឡើងដោយធម្មជាតិ មិនត្រូវកើតឡើងដោយការបង្ខិតបង្ខំឡើយ ។
 ការចេញចាកកាមគុណនេះ គប្បីកើតឡើងតាមរយៈការយល់ដឹងយ៉ាង
 ពេញលេញចំពោះកលមាយានៃអត្តការវៈគឺខ្លួន និងសភាពជាទុក្ខណាមួយ
 នៃសេចក្តីត្រេកត្រអាលប្រកបដោយកាមគុណទាំងអស់ ។

ភាពនៅលឿននិងការទទួលខុសត្រូវ - បទពិសោធន៍របស់ព្រះពុទ្ធអង្គ

ព្រះពុទ្ធអង្គបានឆ្លងកាត់ការពិសោធដីវិត ជាលោកីយ៍របស់ព្រះ
 អង្គជាព្រះរាជកុមារជាស្វាមី និងជាបិតាមុនពេលការចេញចាកកាមរបស់
 ទ្រង់ ហើយព្រះអង្គដឹងច្បាស់នូវអ្វីៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជីវិតអាពាហ៍ពិពា-
 ហ៍ ។ មនុស្សអាចនឹងសួរអំពីនេក្ខម្មៈ គឺការចេញចាកកាមរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គ
 ដោយនិយាយថាព្រះអង្គជាបុគ្គលអាត្មានិយម និងឃោរឃៅហើយការណ៍
 នោះមិនយុត្តិធម៌ឡើយ ដែលព្រះអង្គលះបង់ចោលអត្តមហេសិនិងបុត្រ
 ដូច្នោះ ។ តាមការពិត ព្រះពុទ្ធមិនបានលះបង់ចោលគ្រួសាររបស់ព្រះអង្គ
 ដោយមិនមានការទទួលខុសត្រូវនោះទេ ។

ព្រះអង្គមិនដែលមានការយល់ខុសណាមួយឡើយ ជាមួយនឹងអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ។ ព្រះអង្គមានសេចក្តីស្រឡាញ់ និងចិត្តជាប់ជំពាក់ចំពោះអគ្គមហេសី និងបុត្ររបស់ព្រះអង្គដូចជាមនុស្សធម្មតាដែរ ប្រហែលជាអាចនឹងមានខ្លាំងជាងផង។ ភាពខុសគ្នានោះគឺថា សេចក្តីស្រឡាញ់របស់ព្រះអង្គ មិនត្រឹមតែជាសេចក្តីស្រឡាញ់ប្រកបដោយភាពអាត្មានិយម និងខាងផ្នែករូបកាយប៉ុណ្ណោះទេ ព្រះអង្គមានសេចក្តីក្លាហាននិងបញ្ញា ក្នុងការកាត់ផ្តាច់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាពអាត្មានិយម និងបែបមនោរម្មណ៍នោះសម្រាប់ជាមូលហេតុដ៏ស្អំ។ ពលិកម្មរបស់ព្រះអង្គត្រូវបានចាត់ទុកជាការលះបង់ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ពីព្រោះព្រះអង្គបានដាក់ចុះនូវតម្រូវការ និងចំណង់ផ្ទាល់ខ្លួនទុកមួយឡែកដើម្បី **បម្រើមនុស្សជាតិទាំងអស់សម្រាប់គ្រប់ពេលវេលា** ។

គោលបំណងដ៏ចម្រងនៃការចេញចាកកាមរបស់ព្រះអង្គ គឺមិនត្រឹមតែសម្រាប់ជាសេចក្តីសុខ សន្តិភាព និងការរំដោះខ្លួនរបស់ព្រះអង្គផ្ទាល់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ដល់មនុស្សជាតិទាំងមូល។ ប្រសិនបើព្រះអង្គស្ថិតនៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង សេវាកិច្ចរបស់ព្រះអង្គអាចត្រូវបានកំណត់នៅត្រឹមតែក្រុមគ្រួសារ និងអាណាចក្ររបស់ព្រះអង្គតែប៉ុណ្ណោះ ព្រោះហេតុនោះហើយ ទើបព្រះអង្គសម្រេចព្រះទ័យក្នុងការចេញចោលអ្វីៗគ្រប់យ៉ាង ក្នុងការរក្សាសន្តិភាព និងសេចក្តីបរិសុទ្ធ ដើម្បី

នឹងបានសម្រេចនូវការត្រាស់ដឹង ហើយទើបញ្ចាំងអ្នកដទៃ ដែលទទួលរង ទុក្ខនៅក្នុងអវិជ្ជានោះឱ្យត្រាស់ដឹងផងដែរ ។

កិច្ចការមួយបណ្តាកិច្ចការដំបូងបង្អស់របស់ព្រះពុទ្ធអង្គ ក្រោយ ពេលការត្រាស់ដឹងនោះ គឺត្រឡប់ទៅកាន់ព្រះបរមរាជវាំងរបស់ព្រះអង្គ ដើម្បីញ៉ាំងក្រុមព្រះញាតិវង្សរបស់ព្រះអង្គឱ្យត្រាស់ដឹងផង ។ ជាការពិត កាលដែលបុត្រតូចរបស់ព្រះអង្គ គឺរាហុលកុមារបានសុំនូវកំណប់ទ្រព្យពី ព្រះអង្គ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានត្រាស់ថារាហុលគឺជាទាយាទ សម្រាប់ទ្រព្យដ៏ មានតម្លៃបំផុត គឺបានដល់កំណប់នៃព្រះធម៌ ។ ក្នុងវិធីនេះព្រះពុទ្ធអង្គ បានបម្រើគ្រួសាររបស់ទ្រង់ ហើយព្រះអង្គបានត្រាយផ្លូវសម្រាប់ការ រំដោះខ្លួន សន្តិភាព និងសេចក្តីសុខរបស់ពួកព្រះញាតិវង្សទាំងឡាយ ។ ដូច្នេះ គ្មាននរណាម្នាក់អាចនិយាយថា ព្រះពុទ្ធជាបិតាឃោរឃៅ ឬអាត្មា និយមឡើយ ។ តាមការពិត ព្រះអង្គមានករុណា និងការបូជាខ្លួនដ៏យ៉ាង ក្រៃលែងជាងនរណាៗទៀតទាំងអស់ ។ ដោយការចម្រើននូវសតិបញ្ញា ជាន់ខ្ពស់នោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានដឹងថាអាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាការវិវត្តជា បណ្តោះអាសន្នទេ ចំណែកឯការត្រាស់ដឹងទើបជាអមតៈ ហើយសម្រាប់ ជាសេចក្តីសុខដល់មនុស្សជាតិទាំងមូល ។

ព្រឹត្តិការណ៍ដ៏សំខាន់មួយទៀតនោះ គឺថាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ ជ្រាបថាអគ្គមហេសី និងបុត្ររបស់ព្រះអង្គ នឹងមិនអត់ឃ្លានឡើយក្នុង កាលដែលអវត្តមានរបស់ព្រះអង្គនោះ ។ នៅសម័យពុទ្ធកាលត្រូវបានគេ ចាត់ទុកជាការធម្មតា និងប្រកបដោយកិត្តិយសមែនពិតសម្រាប់បុរសវ័យ ក្មេងក្នុងការចូលនិវត្តន៍ពីជីវិតជាយារាវាស ។ សមាជិកដទៃទៀតនៃក្រុម គ្រួសារអាចនឹងរំពឹងនូវការពឹងពាក់របស់ព្រះអង្គប្រកបដោយឆន្ទៈ ។ នៅ ពេលដែលព្រះអង្គបានសម្រេចការត្រាស់ដឹង ហើយព្រះអង្គអាចនឹងផ្តល់ ឱ្យពួកក្រុមញាតិនូវអ្វីៗ ដែលគ្មានឪពុកណាអាចឱ្យបាននោះ គឺសេរីភាព ពីទោសភាពរបស់តណ្ហា ។

១២. សេចក្តីសង្ខេប

អាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺភាពជាដៃគូនៃបុគ្គលពីរនាក់ ហើយភាពជាដៃគូនេះត្រូវធ្វើជីវិតឱ្យមានតម្លៃ និងត្រូវលើកកំពស់នៃតម្លៃជីវិតឡើងនៅពេលដែលវាអនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលិកភាពដែលពាក់ព័ន្ធឱ្យធំឆាត់ឡើង ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍ជាច្រើនបរាជ័យ ពីព្រោះដៃគូម្នាក់ព្យាយាម "លេប" ដៃគូម្នាក់ទៀត ឬនៅពេលម្នាក់ត្រូវការសេរីភាពដ៏ពេញលេញនោះ ។ បើយោងតាមពុទ្ធសាសនា អាពាហ៍ពិពាហ៍មានន័យថាការយោគយល់គ្នា និងការគោរពនូវជំនឿ និងភាពជាឯកជននៃគ្នានឹងគ្នា ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលប្រកបដោយជោគជ័យ គឺតែងតែជាផ្លូវពីរជានិច្ចគឺ " ដែលមានរាងកោង និង រង្វិប រង្វិប " វាមានការលំបាក ប៉ុន្តែវាតែងតែជាផ្លូវទៅវិញទៅមក ។

ជួនកាលយុវវ័យក្នុងប្រទេសនេះ ឬកន្លែងផ្សេងៗទៀតគិតថា "ទស្សនៈដែលមានលំនាំចាស់" គឺមិនមានការពាក់ព័ន្ធនឹងសង្គមទំនើបឡើយ ។ គួរគប្បីរំលឹកដល់ពួកគេថា មានសច្ចភាពជាអមតៈខ្លះដែលមិនអាចក្លាយទៅជាហួសសម័យបានឡើយ អ្វីដែលជាសច្ចភាពនាសម័យពុទ្ធភាព ស្ថិតនៅតែជាសច្ចភាពរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ដែលហៅថាទស្សនៈទំនើប ដែលយើងទទួលបានតាមរយៈ កម្មវិធីទូរទស្សន៍ដ៏ឆឺតឆាយយ៉ាងខ្ពស់ត្រដែតនោះ មិនបានបង្ហាញអំពី ផ្លូវដែលមនុស្សមានសុជីវធម៌ភាគច្រើន នៅក្នុងលោកខាងលិចគិត និង ប្រព្រឹត្តឡើយ ។ វាមាន "ការលាក់លៀមច្រើន" យ៉ាងទូលំទូលាយនៃ គូស្វាមីភរិយាមានសុជីវធម៌ដែលជាអ្នកសាសនាយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ និង ជាអ្នក "អភិរក្សនិយម" អំពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ដូចជាគូស្វាមីភរិយានៅ បូព៌ាប្រទេសដែរ ។ ពួកគេមិនបានប្រព្រឹត្តក្នុងតិរិយាបថ ដែលបណ្តុំ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយបានគួរវាសឡើយ ។ មិនមែនមនុស្សទាំងអស់នៅក្នុង បស្ចឹមប្រទេសធ្វើការលែងលះគ្នា ឬការយកកូនចេញ ក្រោយពីមាន ជម្លោះដំបូងនោះឡើយ ។

មនុស្សដែលមានសុជីវធម៌ពាសពេញពិភពលោកទាំងអស់ ក៏ ដូចគ្នា ពួកគេមិនមែនជាបុគ្គលអាត្មានិយមឡើយ ហើយពួកគេមើល ថែយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះបុគ្គលដែលពួកគេស្រឡាញ់ ។ ពួកគេបានធ្វើ ការបូជាដ៏សម្បើម និងបង្កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ការយោគយល់គ្នាដើម្បី ធានានូវអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយ ប្រកបដោយស្ថិរភាព និងសេចក្តីសុខ ។ ដូច្នេះហើយប្រសិនបើលោកអ្នកចង់ត្រាប់តាមលោកខាងលិច ចូរត្រាប់ តាម "ការលាក់លៀមភាគច្រើន" នោះ ពួកគេមិនមានអ្វីខុសប្លែកគ្នាពី

អ្នកជិតខាង ប្រកបដោយសុជីវធម៌ ដែលរស់នៅជិតនឹងលោកអ្នក ឡើយ ។

ពួកយុវវ័យទាំងឡាយ ត្រូវតែស្តាប់នូវរឿមច្បងរបស់ខ្លួនផងដែរ ពីព្រោះការយល់ដឹងរបស់ខ្លួន អំពីរឿងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍មិនទាន់គ្រប់គ្រាន់នោះទេ ។ ពួកគេពុំគួរគប្បីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានយ៉ាងប្រញាប់ប្រញាល់នោះពេកទេ ទាក់ទងទៅនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍និងការលែងលះនោះ ពួកគេត្រូវតែមានសេចក្តីអត់ធន់(ខន្តិ) និងការយោគយល់គ្នាទៅវិញទៅមកច្រើនទើបប្រសើរ បើមិនដូច្នោះទេ ជីវិតរបស់ពួកគេអាចក្លាយជាទុក្ខវេទនា និងប្រកបដោយបញ្ហា ។ សេចក្តីអត់ធន់ ខន្តិនិងការយោគយល់គ្នា គឺជាក្រុមវិន័យដ៏មានសារៈសំខាន់ដែលត្រូវរក្សានិងអនុវត្តដោយមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ទាំងអស់គ្នា ។ អារម្មណ៍នៃសុវត្ថិភាព និងសេចក្តីសន្តោសកើតមកពីការយោគយល់គ្នាទៅវិញទៅមក ដែលជារឿងដ៏សម្ងាត់ និងសំខាន់នៃសុភមង្គលក្នុងខ្សែជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

ក្រុមសីលធម៌

១-សង្គម និងក្រុមសីលធម៌

កត្តាដ៏សំខាន់បំផុតនៃការរំកិលប្រព្រះពុទ្ធសាសនា គឺតែងតែពាក់ព័ន្ធនឹងសង្គម និងក្រុមសីលធម៌ជានិច្ច។ ក្រុមសីលធម៌នោះឯង គឺជាក្រុមសីលធម៌ល្អឥតខ្ចោះបំផុតមួយ ដែលពិភពលោកធ្លាប់បានស្គាល់ ។ នៅត្រង់ចំណុចនេះ សក្ខីភាពទាំងអស់ ទាំងមកពីក្រុមសត្រូវ ទាំងមកពីក្រុមមិត្តបានយល់ស្របគ្នា ទាំងទស្សនវិទូទាំងឡាយ ពួកអ្នកផ្សាយសាសនា អ្នកបរមត្ថវិទ្យាដ៏ល្អិតសុខុម វិវាទី^៤ ទាំងឡាយអាចនឹងមានប្រាកដឡើង ប៉ុន្តែតើនៅទីណាទើបយើងអាចរកអវតារនៃក្តីស្រឡាញ់ ជាក្តីស្រឡាញ់ ដែលមិនមានការបែងចែកវណ្ណៈ ជំនឿសាសនា ពណ៌សម្បុរជាក្តីស្រឡាញ់ ដែលហួសពីសមានចិត្តរបស់មនុស្សជាតិ ពោរពេញដោយសេចក្តីករុណា ចំពោះសព្វសត្វទាំងអស់ ជាក្តីស្រឡាញ់ដែលតំណាងឱ្យសិក្ខាបទមេត្តាសាកលនិងអហិង្សា។ (លោកសាស្ត្រាចារ **ម៉ាក្ស ម៉ូឡ័រ** ពុទ្ធសាសនិកបណ្ឌិត ជាតិអាស្ត្រីម៉ុង) ។

---

៤ . អ្នកដែលចូលចិត្តជជែក ពិភាក្សា ដោយការចង់ឈ្នះ ចង់ចាញ់គ្នាទៅវិញទៅមក ។

២-សីលធម៌ត្រូវផ្អែកលើសេរីភាព

សីលធម៌ពុទ្ធសាសនា ត្រូវផ្អែកលើសេរីភាព ដូចជាការរីកចម្រើន
 នៃបុគ្គលម្នាក់ៗ ដូច្នេះហើយសីលធម៌នេះមានទំនាក់ទំនងគ្នា ។ ជាការពិត
 វាមិនអាចមានគោលការណ៍អភិសមាធារណមួយឡើយ ប្រសិនបើមាន
 ការដាក់កំហិត ឬការកំណត់ពីស្ថាប័នខាងក្រៅខ្លួននោះ ។ (លោក **អនតិក**
ប៊ី គោរិន អ្នកប្រាជ្ញពុទ្ធសាសនិកជាតិអាស៊ីម៉ង់)

៣-វិជ្ជា និងសីលធម៌

នៅក្នុងពុទ្ធសាសនាអាចនឹងមិនមានសីលធម៌ពិតប្រាកដឡើយ បើគ្មានវិជ្ជា (បញ្ញា) ហើយក៏គ្មានវិជ្ជាពិតដែរ បើគ្មានសីលធម៌ដែរនោះ^៥ គឺកត្តាទាំងពីរត្រូវផ្សារភ្ជាប់គ្នា ប្រៀបដូចជាកំដៅនិងពន្លឺនៅក្នុងអណ្តាត ភ្លើងដូច្នោះដែរ ។ អ្វីដែលបង្កបង្កើតនូវ "ពុទ្ធិ" មិនមែនត្រឹមតែវិជ្ជា គឺការ ត្រាស់ដឹងប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែគឺមនុស្សធម៌ទៀត ។ ចិត្តដែលមានឧត្តមភាព ផ្នែកសីលធម៌ គឺជាខ្លឹមសារយ៉ាងពិតប្រាកដរបស់ "ពុទ្ធិ" ។ (ភិក្ខុ ធម្មបាល បណ្ឌិតពុទ្ធសាសនិកជាតិណេឌីឡេនដី) ។

---

៥ .ទាក់ទងនឹងរឿងសីល និងបញ្ញានេះ អ្នកបកប្រែក៏សូមបន្ថែមសេចក្តី ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ ត្រាស់សម្តែង នៅក្នុងសោណទណ្ឌសូត្រ(ទីបរិយាយ) ថា អង្គរបស់មនុស្សទាំងឡាយ៥យ៉ាង ពោលគឺ ពណិសម្បុរ១ ការចេះចាំមន្ត ស្នាត់ជំនាញក្នុងសីល្យសាស្ត្រផ្សេងៗ១ ជាតិ១ បរិបូណិដោយសីល១ និងមានបញ្ញា១ នោះ គេអាចលុបចោលអង្គ៣ខាងដើមបាន ប៉ុន្តែអង្គ២ខាងចុងមិនអាចនឹងលុបបណា មួយបានឡើយ ។ ពីព្រោះថាអង្គទាំងពីរនេះ ត្រូវពឹងអាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក ប្រាជ្ញារមែងជម្រះ សីលឱ្យបរិសុទ្ធ សីលទៀតសោតក៏រមែងជម្រះប្រាជ្ញាឱ្យបរិសុទ្ធដែរ សីលនៅត្រង់ណា ប្រាជ្ញានៅត្រង់ នោះ ប្រាជ្ញានៅត្រង់ណា សីលក៏នៅត្រង់នោះដែរ ។ អ្នកមានសីលក៏មានប្រាជ្ញា អ្នកមានប្រាជ្ញាក៏មាន សីលដែរ ឯសីលនិងប្រាជ្ញាប្រាកដជាគុណធម៌ដ៏ប្រសើរក្នុងលោក ។ បុគ្គលណាដែលដោយដៃក្តី លាង ជើងដោយជើងក្តី សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ក៏មានឧបមេយ្យដូចជាប្រាជ្ញារមែងជម្រះសីលឱ្យ បរិសុទ្ធ សីលសោតក៏រមែងជម្រះប្រាជ្ញាឱ្យបរិសុទ្ធដូច្នោះដែរ ។

ចប់ដោយបរិបូណ៌

សៀវភៅដែលបានបោះពុម្ពហើយ

-អភិសមាចារពុទ្ធសាសនា ក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃ

សៀវភៅបំរុងនឹងបោះពុម្ពក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ

-ជំនួយបញ្ញា ទ្រឹស្តីបដិច្ចសមុប្បាទធម៌

-វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ